

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Lasse Ammann

Saksofonin perustekniikka haltuun

Sorinäppäryyden kehittäminen asteikoiden avulla

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin tutkinto

Opinnäytetyö

4.5.2020

Tekijä	Lasse Ammann
Otsikko	Saksofonin perustekniikka haltuun – Sorminäppäryyden kehittäminen asteikoiden avulla
Sivumäärä	22 sivua + 38 sivua liitettä
Aika	4.5.2020
Tutkinto	Musiikkipedagogi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto	Soiton- ja laulunopetus
Ohjaaja	Lehtori Jukka Väisänen
Arviointi	Tuntiopettaja Ari Jokelainen
<p>Opinnäytetyöni käsittelee oman oppimateriaalini kirjoitus- ja valmistusprosessia. Opinnäytetyössäni kuvaan oppimateriaalin (liitteenä), sekä oppimateriaalini valmistusprosessia.</p> <p>Valmistusprosessissa käytin lähteinä nettijulkaisuja ja e-kirjoja koskien saksofonin historiaa. Luin myös graduja ja muita opinnäytetöitä, joissa on sivuttu aihettani. Tutkin myös muun kielisiä oppimateriaaleja saksofonille. Oppimateriaalissani olen pyrkinyt käyttämään kuntosalilta tuttua harjoitusrutiinia siirtäen sen musiikin harjoitteluun.</p> <p>Tuloksena syntyi 42-sivuinen oppimateriaalin raakaversio. Se sisältää lämmittelyharjoituksia, asteikkoharjoituksia, soituharjoituksia sekä transkriptio- ja soolosoittoharjoituksia. Teemana oppimateriaalissa on, että vuoden jokaiselle kuukaudelle on oma duuriasteikkonsa. Näin tulee käytyä jokainen duurisävellaji kunnolla läpi. Tämä kehittää saksofoninsoiton tekniikkaa ja nopeuttaa sormitustekniikkaa.</p> <p>Huomasin, että julkaistua suomenkielistä asteikkosoitto-opasta saksofonille ei ole. Tehdessäni oppimateriaalia jouduin kokeilemaan itse paljon tehtävien toimivuutta. Oppimateriaalini on siis paljon omiin kokemuksiini ja havaintoihini pohjautuva. Opinnäytetyöni sisältää johdannon, kysymykset koskien tekoprosessia, suunnittelun periaatteet, saksofonin historiaa, saksofonin pedagogiikkaa ja oppimateriaalini tekoprosessin.</p>	
Avainsanat	Asteikot, pedagogiikka, soittotekniikka, saksofonipedagogiikka

Author(s)	Lasse Ammann
Title	Practicing Basic Fingering for Saxophone with Major Scales – Improving Finger Dexterity with Scales
Number of Pages	22 pages + 38 appendices
Date	5 May 2010
Degree	Bachelor of music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Music Pedagogy
Instructor	MMus Jukka Väisänen
Assessor	MMus Ari Jokelainen
<p>My thesis describes the writing and editing process of my saxophone technique book. I wrote a learning material as part of our innovation project course. This thesis contains the material itself and the process of writing it.</p> <p>I used various sources for my work, such as ebooks, publications on the history of the saxophone as well as other bachelor and master theses within similar area of research. I also researched other saxophone material in German and English. In my thesis I tried to incorporate gym training methods into musical practice.</p> <p>The result is a 42-page long learning material beta version. It contains warm-up exercises, scale exercises, chord and pattern exercises as well as solo/transcription exercises. The main theme in the material is one major key for every month of the year. Focusing on one key per month helps developing a good basic technique for the instrument.</p> <p>As I searched for the material, I recognized that there was next to no material on the subject. In the process of writing the material I had to think about the functionality of the exercises and their main goal, therefore it's mainly based on my own experience. My thesis contains an introduction, questions about the writing and planning process of the material as well as saxophone history and pedagogy.</p>	
Keywords	Saxophone pedagogy, pedagogy, playing technique, scales

Sisällysluettelo

1	Kysymyksiä, joita pohdin oppaan tekoprosessin aikana	2
1.1	Millainen oli oppaan suunnitteluprosessi?	2
1.2	Opetus-/oppimateriaalin suunnittelu saksofonille?	3
1.3	Millaiset asteikkoharjoitukset voivat kehittää saksofonin soittotekniikkaa?.....	3
1.3.1	Kuukausiharjoittelun merkitys soittotekniikan kehittämisessä?	3
1.3.2	Säännöllisen kuukausiharjoitusohjelman merkitys soittotekniikan kehityksessä? ...	3
1.4	Työmenetelmä	4
1.5	Millainen on hyvä saksofonioppimateriaali?.....	5
1.6	Millainen on huono saksofonimateriaali?	6
1.7	Millaisia saksofonimateriaaleja on jo olemassa?	6
1.7.1	Suomenkieliset	6
1.7.2	Saksankieliset oppimateriaalit	7
1.7.3	Englanninkieliset oppimateriaalit	7
2	Suunnittelun periaatteita.....	8
2.1	Auditivisuuden ja visuaalisuuden huomiointi tuottamassani saksofonioppimateriaalissa?	8
2.2	Miten huomioin visuaalisuuden	9
2.3	Miten huomioin kinesteettisyyden	9
2.4	Motivaatio.....	10
2.5	Miten oppilas oppii?	10
2.5.1	Eksplisiittinen oppiminen (tietoinen oppiminen).....	11
2.5.2	Implisiittinen oppiminen (tiedostamaton oppiminen).....	11
2.5.3	Mallioppiminen.....	11
3	Oppaan kirjoittaminen ja sisällöt	11
4	Oppaan ulkoasu.....	12
5	Historiaa ja saksofonityypit.....	13
6	Näkökulmia saksofonipedagogiikkaan ja saksofonin oppimiseen.....	14
6.1	Hengitys	14
6.2	Puhaltaminen	14
6.3	Ansatsi	14
7	Oppimateriaalin kuvaus	15
7.1	Lämmittelyn merkitys ja harjoittelu	15
7.1.1	Pitkät äänet.....	15
7.1.2	Pitkät äänet crescendo ja diminuendo	15
7.1.3	Overtone-harjoitukset	16
7.1.4	Yhdistäminen	16
7.2	Oma Soolo/transkriptio/biisi	16
7.3	Asteikkoharjoitusten merkitys ja harjoittelu	17
7.4	Intervalliharjoitusten merkitys ja harjoitukset	18

7.5	Soitunharjoitukset & patternit	19
8	Pohdinta	19
	Lähteet.....	21
	Liitteet	
	Liite 1.	

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö kuvaa suunnittelemani saksofonioppaan tekoprosessia. Oppaan idea syntyi pitkälti omasta kokemuksesta. Prosessin aikana kirjoitin liitteenä olevan 42-sivuisen oppikirjan, jonka avulla jo pitkällä olevat saksofonistit/opettajat voivat perehtyä syvällisemmin soiton tekniikkaan. Oppaassa perehdytään länsimaisen säveljärjestelmän avulla eri duuri- ja molliasteikkoihin, joiden kautta harjoitellaan sorminäppäryyttä ja soittotekniikkaa.

Oppaan etenemisideana on, että jokaiselle kuukaudelle on oma asteikkonsa. Länsimaisessa musiikissa on 12 säveltä ja vuodessa on 12 kuukautta. Tällä yhtenäisyydellä saadaan aikaiseksi vuoden mittainen harjoitteluohjelma, jolla voidaan saada asteikot ja sävellajit sujuvaksi. Kirjassa edetään kvinttiympyrän mukaan siten, että yksi sävellajipari käydään läpi per kuukausi.

Samanlaista materiaalia on olemassa esimerkiksi englanniksi, ruotsiksi ja saksaksi. Esittelen niitä tarkemmin myöhemmin. Suomeksi en löytänyt vastaavaa kuukausiperustaista materiaalia. Sen sijaan Jari Kolanen (2005) on toteuttanut opinnäytetyönään oppaan ”*Moodikalenteri: Metodi improvisaatiota tukevaan moodien harjoitteluun*” (Kolanen 2005). Kolasen opinnäytetyössä on suunniteltu vuoden jokaiselle päivälle oma asteikkonsa mukailien intialaista tapaa keskittyä soitossa tiettyihin asteikkoväreihin. Kyseistä Kolasen teosta ei kuitenkaan ole julkisesti saatavilla.

Tein tällaisen asteikkopohjaisen opasmateriaalin siksi, että olen itse ollut joskus tilanteessa, jossa soittotekniikkani ei riittänyt ja olen joutunut palaamaan perusasioihin. Tämän helpottamiseksi päätin tehdä vuoden mittaisen harjoitteluohjelman, jolla pääsee alkuun.

Tavoitteeni tässä oppaassa on soittotekniikan parantaminen. Samalla perehdytään asteikkojen apusormitukseen, sävelkulkuihin ja sointukuvioihin (arpeggioihin/patterneihin) yleisellä tasolla. Asteikkojen kehittämisen lisäksi tavoitteenani on perehtyä duuriasteikkojen eri sointuasteisiin ja harjoitella niitä eri sointukuvioilla (Patternit¹).

Oppaan harjoitukset ja sisältö perustuvat lähinnä omaan tutkimustyöhöni. Olen tehnyt näitä harjoituksia niin lukioaikana kuin nyt ammattiopinnoissakin. Osittain olen tehnyt niitä ohjattuna ja osaksi

¹ Patternilla tarkoitetaan sävelkuviota. Siihen viitataan usein improvisaatioissa. <https://www.suomisana-kirja.fi/pattern>

itsenäisesti. Asteikkosoiton ja tekniikan parantaminen on pitkä elämänmittainen prosessi. Harjoituksissa pyrin käymään läpi erityisesti asteikkokohtaisia haastavia paikkoja, eli alarekisteriä, keski-rekisterin vaihtoa ja ylärekisteriä.

12/12 on oppaan otsikko ja se kertoo, mistä pohjimmiltaan on kyse. Otin idean kuntosalimaailmasta. Kuntosaliharjoittelussa, kuten myös musiikin harjoittelussa, on kyse pitkäjänteisestä toiminnasta. Kysyin itseltäni, että miksi tällaista ohjelmaa ei voisi käyttää musiikissa. Tavoitteena voisi olla tavoitteellinen, tarkka ja ohjattu saksofonin harjoitusohjelma, joka veisi osaamista eteenpäin. 12 Sävellajia kahdessaatoista kuukaudessa.

”Oppaan tarkoitus ei ole missään nimessä lukita lukijaa/soittajaa yhteen sävellajiin per kuukausi, vaan idea on, että kirjaa tulisi käyttää ohjenuorana omaan harjoitteluun. Erilaisia kirjan harjoituksia voi käyttää esimerkiksi lämmitellessä ja sen jälkeen voi harjoitella muuta. Yhden sävellajin treenaaminen tehostuu tietenkin entisestään, jos soitettavat kappaleet/soolot/transkriptiot soitetaan samasta sävellajista, mutta jatkuva yhdessä sävellajissa pyöriminen voi olla tylsää, joten suosittelen vaihtelua.” (12/12 -opas s.4 Lasse Ammann 2020.)

Työni tukee kaikenlaisia oppikirjan käyttäjiä monipuolisesti: ammattimuusikoita, jotka haluavat harjoitella perustekniikkaansa, opettajia jotka opettavat nuorille tekniikkaa, tai pitkällä olevia itseopiskelevia, jotka etsivät hyviä harjoituksia päivittäiseen soittorutiiniin. Kirjan kolme sivua per kuukausi voi hyvin integroida omaan harjoitteluun käyttämällä sitä esimerkiksi lämmittelyjaksona.

2 Kysymyksiä, joita pohdin oppaan tekoprosessin aikana

Seuraavassa osassa pohdin minkälaisia kysymyksiä suunnitteluprosessissa tuli esille ja pyrin vastaamaan niihin.

2.1 Millainen oli oppaan suunnitteluprosessi?

Alun perin tarkoitus oli tehdä oppimispeli, mutta innovaatioprojektin aikana innostuin kirjoitetun oppaan ideasta. Tämä oli helpompi toteuttaa ja aiemmin toteuttamani Metropoliaopintojen innovaatioprojektin ansiosta materiaalia oli olemassa jo jonkin verran. Suunnitteluprosessi tapahtui suurimaksi osaksi Metropolian opinrossani innovaatioprosessin aikana.

2.2 Opetus-/oppimismateriaalin suunnittelu saksofonille?

Vasta kun isompi kuva on selkeä, voidaan suunnitella tarkemmin opasta. Toisin sanoen ensin täytyy suunnitella opas ja sitten vasta saksofoniopas.

Saksofonioppaan suunnittelu riippuu hyvin paljon siitä, mihin tarkoitukseen opas tulee. Samanlaisessa oppaassa, kuin minun oppaani, ei välttämättä tarvitse ottaa huomioon saksofonin perusteita niin paljon, koska siinä keskitytään yhteen asiaan spesifisti. Jos opas olisi kirjoitettu aloittelijoille, siinä pitäisi olla kaikki perusosaamiseen liittyvät asiat.

Suunnittelussa täytyy ottaa huomioon ainakin seuraavat asiat: Mikä on oppaan sisältö? Mihin halutaan perehtyä tarkemmin? Mikä on oppaan tarkoitus? Miten suunnittelen oppaan laadukkaaksi?

2.3 Millaiset asteikkoharjoitukset voivat kehittää saksofonin soittotekniikkaa?

Asteikkoharjoituksissa pyrin ottamaan huomioon kunkin asteikon haastavimmat kohdat. Yritin kiinnittää huomiota erityisesti alarekisteriin ja ylärekisteriin sen takia, että ne ovat saksofonin rakenteellisista syistä sormille haastavissa paikoissa. Kiinnitin myös huomiota saksofonin keskirekisterin vaihtoon. Keskirekisterin vaihdossa tapahtuu niin isoja liikeitä, että ne ovat hankalaa saada sujuvaksi. Esim. C# -> D vaihdossa liikkuvat kaikki sormet. Liike on todella laaja, joten pyrin helpottamaan ja harjoittamaan sitä esim. trilliharjoituksilla.

2.3.1 Kuukausiharjoittelun merkitys soittotekniikan kehittämisessä?

Asteikkojen päivittäisellä harjoittelulla on suuri merkitys perustekniikan opettelussa. Mitä aikaisemmin aloittaa asteikkoitten harjoittelun säännöllisesti ja tarkasti, sen vähemmän sitä tarvitsee tehdä aikuisiällä. Opettajalla on iso rooli lasten opettamisessa tässä suhteessa ja hän voi helpottaa oppijan taakkaa huomattavasti aloittamalla perustekniikan harjoittamisen jo varhain oppijan kanssa.

2.3.2 Säännöllisen kuukausiharjoitusohjelman merkitys soittotekniikan kehityksessä?

Säännöllisen harjoittelun tuloksia on tutkittu laajasti. Ei vain musiikissa, vaan kaikessa muussakin osaamisessa. T. Anders Ericsson (1990) on julkaissut teorian, että missä vain taidossa saa hyvän perusosaamisen, jos sitä harjoittelee minimissään 10 vuotta (Ericsson 1990). Hän pystyi osoittamaan, että mestarin tason saavuttaminen vaatii pitkäjänteistä harjoittelua ja että tason saavuttamiseksi vaaditaan minimissään 10 vuoden harjoittelua.

Oma ideani kuukausi harjoitusohjelmasta oli enemmänkin olla intensiivikurssin tapainen. Ohjelma parantaa soittotaitoa tehokkaasti vuoden ajassa. Systemaattisuus tuo taitoa.

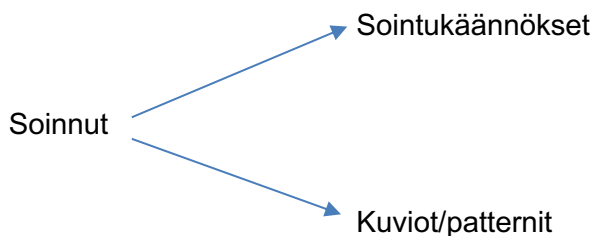
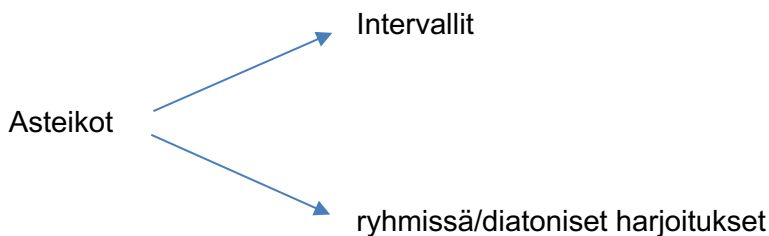
2.4 Työmenetelmä

Saksofonioppaan kirjoittamiseen liittyi monta erilaista työvaihetta. Oppaan sisältö oli aika varhain jo selvillä, koska olen kerännyt materiaalia jo pitkään. Materiaalia ei löytynyt valmiina ja sen takia materiaalin suunnittelu ja kirjaaminen oli itsellenikin hyödyllistä. Sen saaminen kompaktiin kokonaisuuteen ja miellyttävään ulkoasuun vaati suunnittelua. Lopullisen työn näkee liitteessä 1.

Aloitin kirjoittamalla ylös erilaisia harjoituksia ja miettimällä niiden tarkoitusta. Tässä vaiheessa ensimmäiseen kuukauteen (G-duuri) tuli noin kuusi A4-sivua, jonka jälkeen päätin jäsenellä harjoituksia tarkemmin. Sain idean kolmijakoisesta harjoitteluohjelmasta, niin kuin kuntosalillakin tehdään, mutta koska kyse on musiikin tekniikan harjoittelusta, harjoittelu jaksotetaan päiviin eikä viikkoihin.

Jokaiseen päivään sisältyy:

Lämmittely:

Tällä suunnitelmalla onnistuin tiivistämään kaikki harjoitukset kolmeen sivuun per kuukausi. Etunassa pohjaratkaisussa on miellyttävä ja selkeä ulkoasu, joka pysyy tarpeeksi tiiviinä jokapäiväiseen harjoitteluun.

Kuukauden ensimmäisellä sivulla on kappale ”yleistä”, jossa perehdytään tarkemmin asteikon rakenteeseen, käyttöön, apusormituksiin ja haastaviin paikkoihin ja miten niitä voidaan helpottaa.

Toisella sivulla on asteikkoharjoituksia. Ne on suunniteltu harjoittamaan kyseisen kuukauden asteikon haastavimmat kohdat läpi. Saksofonissa haastavimmat kohdat ovat yleensä rekisterin vaihdokset sekä ylimmät (lusikat), että alimmat (sivuläpät) sävelet.

Kolmannella sivulla on sointuasteet/käännökset, sekä kuviot/patternit. Alussa ideani oli erotella nämä kahteen osaan, mutta siinä olisi kärsinyt oppimateriaalin kokonaisilme.

Oppaani perustuu pitkälti omakohtaisen kokeiluun. Kokeilin harjoituksia, jotka olivat mielestäni hyödyllisiä ja kirjoitin ne nuoteiksi paperille. Kaikki harjoitukset eivät ole yhtä tehokkaita ja niiden vaikeustaso vaihtelee todella paljon. Tarkoitus on kuitenkin, että oppija itse valitsisi itselleen mieluisat ja hyvät harjoitukset sekä transponoisi niitä eri sävellajeihin.

2.5 Millainen on hyvä saksofonioppimateriaali?

”Pedagogista laatua on edelleen käyttökontekstin huomioon ottaminen niin, että oppimateriaali ei edellytä monimutkaisia tai vaativia teknisiä, didaktisia tai muita vastaavia järjestelyjä, vaan on sovellettavissa tavanomaisessa opetus- ja opiskelutilanteessa. E-oppimateriaalin pedagoginen laatu on tekijöiden osaamisen yhteistulosta: siinä yhdistyvät mielekkäät tehtävät ja oppimisen kannalta keskeinen sisältö visuaalisesti mielekkäästi ja hyvin toteutettuun ja teknisesti toimivaan kokonaisuuteen.” (Opetushallitus 2020.)

Hyvä saksofonioppimateriaali on kuten mikä tahansa hyvä oppimateriaali. Selkeä, visuaalisesti miellyttävä, asiatunteva ja helposti lähestyttävä. Vaikka opetushallituksen julkaisussa kirjoitetaan e-materiaalista, nämä pedagogisen laadun kriteerit soveltuvat myös kirjallisiin tai mihin tahansa muuhun materiaaliin. Oppimateriaalissani pyrin noudattamaan positiivisen pedagogiikan piirteitä. Kiinnitin erityisesti huomiota sanavalintoihin. Positiivissävytteinen sana toimii oppijalle paremmin kuin negatiivissävytteinen sana. Esim. vaikea vs. haastava.

Hyvässä saksofonioppimateriaalissa on syytä ottaa huomioon, minkälaisesta oppijasta on kyse. Materiaalin tulisi olla mahdollisimman käyttäjäläheinen. Omassa oppimateriaalissani en ole ottanut kantaa saksofonin ansatsiin, ergonomiaan tai esimerkiksi soittimen kokoamiseen. Oppija, joka opiskelee kirjan avulla, tulee olla soitossaan sellaisella tasolla, että hänellä on saksofonin soiton perusasiat halussa, tai hän on opettajan ohjauksessa.

Oppimateriaali on suunnitelmaversio valmiista oppikirjasta ja esim. materiaalin ulkoasua voidaan kehittää tämän opinnäytetyöprosessin jälkeen. Liitteenä olevan oppimateriaalin visuaalinen ilme on pyritty kuitenkin rakentamaan sellaiseksi, että helppous ja yleistoimivuus (3 sivua per kuukausi) toimivat. Graafiseen suunnitteluun on tarkoitus hankkia jatkossa ulkopuolista apua. Etenkin sen jäsentämiseksi edelleen parempaan ja julkaistavaan muotoon.

2.6 Millainen on huono saksofonimateriaali?

Huono saksofonioppimateriaali on hyvän oppimateriaalin vastakohta. Vertaisin näitä myös hyvään ja huonoon oppituntiin. Huono oppitunti ei ole jäsenneilty, sillä ei ole aikastruktuuria ja sisältö on huono. Jos opettaja ei ole ammattitaitoinen, hän pitää todennäköisesti huonon oppitunnin.

Suurin yksittäinen tekijä huonossa oppimateriaalissa on rakenne. Jos oppimateriaali ei ole selkeästi jäsenneilty, johdonmukainen ja rakenne ei ole looginen, oppijan on vaikea pysyä kirjassa mukana. Silloin oppiminen vaikeutuu ja se voi olla epämotivoivaa oppijan kannalta.

2.7 Millaisia saksofonimateriaaleja on jo olemassa?

Suomen kielellä on julkaistu vain muutamia oppimateriaaleja. Yksittäisiä pdf-harjoituksia löytyy paljon eri soittimille ja eri opettajilla on omia yksityisiä materiaalikokoelmia. Erilaisia patternikirjoja löytyy englannin kielellä paljon. Seuraavissa alaluvuissa esittelen joitakin keskeisiä saksofonin suomen-, saksan- ja englanninkielisiä oppaita.

2.7.1 Suomenkieliset

Varsinaista suomenkielistä saksofonin opetuskirjaa ei ole myynnissä vielä minkään kustantajan toimesta. Matti Leinonen (2005) on toteuttanut opinnäytetyönään teoksen ”Pop/jazz -saksofonin perusteet: Perustason saksofoninsoiton oppikirjan alkuosan toteutusprojekti” (Leinonen 2005). Teos

on tarkoitettu alkeiskirjaksi. Siinä käydään pop/jazz-saksofonin perusteita perusteellisesti läpi soittoergonomiasta kasaukseen ja soiviin esimerkkikappaleisiin. Kirja löytyy netistä adlibris.com sivulta, mutta se ei ole vielä ilmestynyt.

Yllätyin, että myöskään klassiseen saksofonin soittoon ei löytynyt valmista aloittelijan kirjaa/opasta.

2.7.2 Saksankieliset oppimateriaalit

- Voggenreiter: Das Saxophonbuch vol 1 A-Sax
 - o Kirjassa on hyvät tiedot perusasioista eli saksofonin kokoamisesta ja soittoasennosta. Kirjassa on 126 sivua ja sieltä löytyy miltei kaikki saksofonin soittoon liittyvät tekniset asiat. Kirjan mukana tulee myös CD/ääninäyteitä, jotka auttavat oppilasta vertaamaan omaa soittoaan ääniesimerkkiin.

- Schott: Saxophon Spielen Hobby A-Sax 1
 - o Tämä on samanlainen kirja saksofonin aloittelijalle, kuin edellinen. Kirjassa käydään läpi kaikki fysiologiset asiat soittoasunnoista hengitykseen. Se on suunnattu teineille tai aikuisille aloittelijoille. Kirja sisältää kappaleita kaikista genreistä.

Saksankielisiä soitto-oppaita löytyy paljon. En löytänyt tekniikkakirjaa olenkaan. Julkaisuja löytyy jonkin verran, mutta nekin ovat suppeat. Se saattaa johtua siitä, että asteikkomateriaalia on olemassa monelle muille soittimille ja esim. huilun tai klarinetin asteikkoharjoitukset käyvät hyvin myös saksofonille.

2.7.3 Englanninkieliset oppimateriaalit

Englanninkielisiä oppaita ja nuottikirjoja on monia. Niistä haluaisin mainita ainakin seuraavat kaksi. Nämä kirjat olivat myös amazon.com -palvelun soittooppaiden parhaiten myyvien joukossa, joten kysyntää näille löytyy tänäkin päivänä.

- David Liebmann: Developing A Personal Saxophone Sound
 - o Tämä on paljon käytetty kirja saksofonistien kesken. Siinä on erittäin tarkasti tutkittu hengitystä, pään asentoa ja jopa äänihuulien toimintaa. Tätä kirjaa on käytetty myös omassa opetuksessani ammattikorkeakoulussa.

- Lautzenheiser, Higgins, Menghini, Lavender, Rhodes, Bierschenk: Essential Elements 2000: Eb Alto Saxophone
 - o Tämä opas on tarkoitettu aloittelijoille. Kirjassa on kappaleita sekä tarkasti suunniteltuja harjoituksia soittajalle. Oppaassa on myös kaikki saksofonin soiton perusteet kasauksesta ensimmäisen äänen soittoon. Tässä kirjassa on mielenkiintoinen yksityiskohta. Kirja sisältää ”Star Achiever” sivun, jonne oppilas voi merkata omaa edistymistään. Pedagogisesti ajatellen tämä on erittäin hyvä idea.

Varsinaista tekniikan harjoitusopas joutuu myös englanniksi etsimään. Julkaisuja aiheesta ja erittäin laadukasta e-materiaalia löytyy paljonkin, mutta kirjaa joutuu etsimään. Tämä saattaa johtua siitä, että perinteisessäkin opetuksessa siirrytään enemmän e-aineistojen piiriin. Löysin pienen etsinnän jälkeen ainakin seuraavan

- Dr, Mark Watkins: Practice Techniques From Fundamentals of Jazz Improvisation: What everybody Thinks You Already Know
 - o Tässä Kirjassa mennään jo heti aika syvälle asteikoiden ja patternien maailmaan. Omassa kirjassani keskityn pelkästään duuriasteikoihin. Oppaassa on paljon samanlaisia harjoituksia kuin omassa kirjassani, mutta niitä ei ole jäsennelty samalla tavalla.

3 Suunnittelun periaatteita

Seuraavissa alaluvuissa kuvaan suunnittelun keskeisiä asioita, joita ovat mm. miten huomioin erilaisia oppijoita ja heidän oppimistapaansa? Miten motivaatio toimii, ja miten se vaikuttaa oppaassa? Miten oppija oppii? Erittelen näitä alaotsikoilla.

3.1 Auditiivisuuden ja visuaalisuuden huomiointi tuottamassani saksofonioppimateriaalissa?

”Audiitiivisella oppimisella tarkoitetaan kuulohavaintoon perustuvaa oppimista. Tällaisella henkilöllä korostuu kuuloaistin ja kuulemisen merkitys ja hän tallentaa havaintonsa kuulokuvien muotoon.” (Seitola, Tarvainen, Hyyti 2007, 2.)

Audiitiivisuuden huomioiminen jäi kirjan kirjoittamisessa vähemmälle, vaikka se on isossa roolissa musiikkiopetuksessa. Materiaali on tarkoitettu itseopiskeluun pidemmällä oleville soittajille. Tarkoitus ei myöskään ollut puuttua äänenmuodostus/hengitysteknikoihin sen enempää, mitä lämmittely osiossa kirjoitin. Kaikkien harjoitusten äänittäminen ei toisi merkittävää lisää kirjan kokonaisuuteen, sillä keskiössä on sormitekniikka eikä sounditekniikka.

Yksi tapa integroida audiitiivisuus tähän työhön voisi olla, että oppija äänittäisi itseään ja toistaisi sitä kautta ko. harjoitusta. Siinä oppija voisi opetalla kuulonvaraisesti eikä olisi sidottu oppimateriaaliin.

3.2 Miten huomioin visuaalisuuden

”Visuaalisella oppijalla korostuu näköaistin ja näkemisen merkitys. Hän kykenee palauttamaan mieleensä erilaisia näkömielikuvia, joiden avulla hän rakentaa uutta oppimaansa. Visuaalisesti suuntautunut henkilö oppii näkemällä ja katselemalla. Hän on usein hyvä keskittymään ja hänellä on vilkas mielikuvitus. Opetustilanteessa visuaalisella ihmisellä tarkkaavaisuus suuntautuu useimmiten hyvin tehtyihin kalvoihin ja monisteisiin.” (Seitola, Tarvainen, Hyyti 2007, 2.)

Visuaalista materiaalia on omassa oppaassani paljon. Visuaalisen oppijan tunnusmerkkinä on mm. näkömielikuvien palauttaminen mieleen. Kirjassa käytetään harjoituksia myös muista kuukausista. Tammikuussa voidaan käyttää heinäkuun harjoitusta ja toisin päin. Se edesauttaa visuaalisen oppijan tapaa palauttaa kuvioita muistiin ja rakentaa niiden päälle uutta tietoa.

3.3 Miten huomioin kinesteettisyyden

”Kinesteettisellä oppimisella tarkoitetaan tuntohavaintoon perustuvaa oppimista. Kinesteettinen oppija oppii tunnistellen ja kokemuksen kautta parhaiten. Hänelle on tärkeää, miltä jokin asia, esine tai liike tuntuu. Opiskelutilanteessa, esimerkiksi tenttiin lukiessa, ympäristön pitäisi tuntua mukavalta.” (Seitola, Tarvainen, Hyyti 2007, 3.)

Oppimateriaalini sisältö on pääosin tuntohavaintoon perustavaa oppimista. Kirjan ensisijainen tarkoitus on parantaa oppijan sormitustekniikkaa ja sen kautta lihasmuistia. Lihasmuisti on tuntohavaintoon perustuva asia. Kun lihasmuisti saadaan toimimaan, tekniikasta/asteikkotiedosta jne. tulee automaatio. Tämän seurauksena sitä ei tarvitse enää aktiivisesti ajatella soittaessa.

3.4 Motivaatio

Motivaatio on yleensä läsnä oppimisessa ensimmäisestä soittohetkestä lähtien. Musiikinopettajat ovat siinä onnekkaita, että harva käy soittotunneilla vastoin tahtoaan. Etenkin aikuisoppilaat ovat yleensä todella motivoituneita.

Olen omassa opetuksessa huomannut, että iästä riippumatta oppilaita on vaikea saada harjoittelemaan kotona. Lapsiin tämä pätee omasta kokemuksestani enemmän kuin aikuisiin. Jos motivaatiota harjoitteluun ei ole, niin oppija ei kehity. Oppilaan motivaation kannalta kehittymien on keskeinen tekijä, sillä jos oppija ei kehity, hän ei motivoitu harjoittelemaan lisää. Omassa oppimateriaalissani sisältö on sen verran haastavaa, että nuorimmat oppilaat eivät harjoittele sellaista vielä. Aihe on niin spesifi, että epämotivoitunut oppilas ei välttämättä osaa etsiä tämän tyyppistä materiaalia.

Huhtalan (2018) mukaan Tynjälä (1999) määrittelee motivaation voimana, joka suuntaa oppimistamme. Sen avulla ohjaamme suuntaamme ja ylläpidämme toimintaa. Prashnig (2003) puhuu Huhtalan mukaan motivaatiosta, oppimisen polttoaineena. Prashnigin mielestä motivaatio on ainetta, jolla on vaikutusta dominoefektin lailla oppimiseen: kun osaa käyttää aivojaan omalla tavalla, sitä enemmän aivot haluavat oppia tietoa, tallentaa sitä ja palautta mieleen.

3.5 Miten oppilas oppii?

Kiinnitin huomiota kirjaa tehdessäni siihen, että harjoituksissa täytyy olla kyseessä sekä implisiittinen (tiedostamaton), että eksplisiittinen (tietoinen) oppiminen. Kehotan kirjassa siihen, että kaikki harjoitukset pitäisi tehdä tietoisesti. Oppiminen on yksilöllinen prosessi ja jokainen meistä itse tietää, miten oppii parhaiten. Omalla kohdalla parhaita tuloksia saan silloin, kun tapahtuu tietoista harjoittelua. Toisin sanoen parhaiten opin silloin, kun olen tietoinen siitä missä tonaliteetissa liikutaan ja mikä sointu soitetaan. Tiedostan, että tämä harjoitustapa voi olla pitkissä ajanjaksoissa uuttavaa.

3.5.1 Eksplisiittinen oppiminen (tietoinen oppiminen)

Sihvosen (2011) mukaan Ahonen (2004) määrittelee eksplisiittisen oppimisen tietoisiksi ja harkituiksi ponnistuksiksi, jotka rakentuvat implisiittisesti opittuun varaan.

Tämä pätee kielenoppimisessa, urheilussa ja myös musiikinopetuksessa. Soittotekniikan kehittämisessä on kyse siitä, että rakennetaan vankka pohja tulevalle oppimiselle tai soittamiselle.

3.5.2 Implisiittinen oppiminen (tiedostamaton oppiminen)

Tiedostamaton oppiminen voi olla yhtä tehokasta kuin tietoinen oppiminen. Tiedostamattomalla oppimisella tarkoitan oppimista, jossa oppija oppii muun tekemisen ohessa. Tämä on yleisimmin havaittavissa lapsilla. Sihvosen (2011) mukaan Ahonen (2004) määrittelee Implisiittisen oppimisen tapahtuvan automaattisesti ja tiedostamatta, eikä sitä ilmeisesti voida välttää.

”Suuri osa musiikin oppimista tapahtuu vähittäisenä informaalisena sopeutumisena ympäristön ääniärsyksiin. Musiikkia opitaan spontaanisti olemalla alttiina. Tämä näkyy selvimmin pienten lasten musiikillisessa kehityksessä. Lapset eivät tietoisesti pyri kehittämään musiikillisiä taitojaan, mutta kehittyvät silti.” (Sihvola. Opinäytetyö 2011.)

3.5.3 Mallioppiminen

Oppiminen on matkimista. Oppilas oppii soittotunnilla eniten matkimalla opettajaa. Oppija tekee sen yleensä tiedostamattaan. Tietyt oppijat kuulostavat usein heidän opettajiltaan, vaikka he eivät itse sitä huomaakaan.

Kirjassa en ottanut kovin paljon huomioon mallioppimista. Sen sijaan keskityin itseopiskeluun ja reflektointiin. Oma oppimateriaalini ei ole myöskään sopiva itseopiskelevälle aloittelijalle. Sitä voi käyttää opettajan ohjauksessa. Kuitenkin lähtökohtaisesti kirja on tarkoitettu itsenäiseen harjoitteluun.

4 Oppaan kirjoittaminen ja sisällöt

Oma kirjoittamisprosessini oli kokempohjaista työskentelyä. Kirjoitin ylös, minkä olen itse kokenut toimivaksi. Pienen kokeilun jälkeen päädyin siihen, että kirjoitan kolme sivua per sävellajipari,

niin kokonaisuus pysyy helpommin hallinnassa. Näin kirjasta ei tule liian laajaa. Yleinen asteikkoihin johdatteleva osio tuotti ongelmia lähinnä siinä, että en ollut varma, mitä kirjoittaisin duuriasteikoista. Etsin vastaavaa materiaalia internetissä ja löysin muutaman hyvän esimerkin harjoiteluoppaista ja duuriasteikoista. Luettelen ne alla.

Everything you need to know about major scales in music (Estrella 2020), What are the twelve major scales on saxophone (Battaglia 2018), Jazzclass in Focus, 3. Major scales – first practice (Michael Furstner 2000 – 2008), Twenty Minute Saxophone practice routine (Sean Packard 2020), A Bulletproof saxophone practice routine that will grow with you (Dan Christian 2020)

Päädyin lopulta siihen, että perustieto-osuus sisältää:

- Asteikko itsessään nuottikuvana
- Käyttö musiikillisessa (saksofoni) mielessä
- Apusormitukset
- Haastavat paikat (trilliharjoituksia yms.)

Selitä oppaassa kunkin luvun alussa, mistä harjoituksissa on kyse. Selvitän, puhutaanko terssiharjoituksista vai diatonisista soinnuista. Oppaassa en käyttänyt kromaattisia sävelkuluja, jotta pysyttäisiin samassa asteikossa. Kirjan edetessä se jäi vähemmälle, koska oletan, että oppija oppii tunnistamaan eri harjoitusten funktioita. Tällä pyrin edistämään tietoista harjoittelua.

En ottanut kirjassa lainkaan kantaa teorian osaamiseen. Kirjan tekeminen edellyttää hyvää perustietoa teoriasta, mutta olen yrittänyt pitää teoriapuolen pienessä roolissa. Jatkossa oppaaseen voisi lisätä sointumerkkejä ja aksenttimerkkejä, jolloin asteikkoharjoituksen tarkoitus havainnollistuisi paremmin.

5 Oppaan ulkoasu

Opinnäytetyön ulkoasu on tärkeä, jotta sen parissa jaksaa työskennellä. Ulkoasun täytyy olla houkutteleva ja miellyttävä. Ulkoasun suunnittelu ja toteutus on itselleni vieraampi alue, joten prosessin aikana jouduin opettelemaan asioita wordin käytöstä, joita en aiemmin osannut.

Graafinen suunnittelu oli ehdottomasti vaikein osuus tässä prosessissa, koska en ole sitä koskaan tehnyt. Oppimateriaalin ulkoasua voisi kehittää esimerkiksi adoben Illustrator -julkaisuohjelmalla, joka edellyttäisi itseltä lisäopiskelua.

Kirjaa tehdessäni kirjoitin soittamiani harjoituksia Sibelius-nuotinnusohjelmalla ja kopioin ne suoraan wordiin. Tämä tapahtuu merkitsemällä valikoitu alue (CTRL + alue), tekemällä alueesta oikean kokoinen vetämällä reunat oikeisiin paikkoihin, kopioimalla (CTRL +C) ja liittämällä (CTRL+V). Sen jälkeen wordissa voi muokata asioita oikeaan paikkaan ja oikean kokoiseksi.

6 Historiaa ja saksofonityypit

Saksofoneja on monen kokoisia. Käytetyimmät ovat alto-, tenori-, baritoni- ja sopraanosaksofoni. Kuvan 1 saksofonien lisäksi on vielä olemassa soprillo- ja kontrabassosaksofoni. Näiden lisäksi on vielä kaikenlaisia variaatioita saksofoneista. Tässä kuitenkin yleisimmät.

Kuvio 1. Saksofoniperhe, tekijä Tuntematon tekijä,

Adolph Sax, joka syntyi 1814 Dinantissa Belgiassa, on saksofonin keksijä. Hän oli töissä isänsä puhallinsoitintentaalla ja yritti parantaa klarinetin sointia. Tästä johtuen hän kokeili erilaisia versioita soittimesta. Yksi niistä oli kartion mallisesta metalliputkesta tehty ruokolehtisoitin saksofoni. Saksofoni esiteltiin ensimmäisen kerran yleisölle 1842 ranskalaisessa lehdessä "Journal des debats" (Liley 1998, 3).

1800-luvulla saksofonia käytettiin eniten klassisessa puhallinmusiikissa ja armeijan soittokunnissa. Ensimmäinen saksofoniopas julkaistiin 1845. Kirjan nimi on *Methode complete et raisonnee de saxophone*. (Liley 1998, 15). 1900-luvun alussa saksofoni nousi uuteen rooliin jazzin kautta. 1900 lu-

vulta nykypäivään saksofoni on ollut tärkeässä roolissa melkein kaikissa populaarimusiikin genereissä. Saksofoni on käytetty niin varhaisessa jazzissa, bebopissa, Rock n' Roll:ssa, kuin nykyaikaisessa elektronisessa musiikissa.

7 Näkökulmia saksofonipedagogiikkaan ja saksofonin oppimiseen

Saksofonin soiton opettelu voidaan aloittaa noin kahdeksan vuoden iässä riippuen vartalon kehityksestä. Tämä oli suositus silloin, kun itse aloitin saksofonin soiton. Saksofoni on melko painava soitin ja aiemmin ei valmistettu pienempiä aloittelijasoittimia. Lapsen on hanakala kannatella painavaa soitinta ja kovin pienen lapsen sormet eivät yletä läpille. Nykyään eri valmistajat valmistavat pienempiä alttosaksofoneja, jotka eivät laadullisesti ole niin hyviä, mutta lapset pääsevät niillä hyvin alkuun. Pienemmän soittimen hankinta mahdollistaa soittamisen aloittamisen jo aikaisemmin. Olen myös nähnyt nuorilla oppilailla sopraanosaksofonin ensimmäisenä soittimena.

7.1 Hengitys

Hengitys on tärkeä osa saksofonin soittoa. Täydellisen hengitystekniikan opetteleminen ei varsinaisesti liity siihen, miten ääni saadaan ulos saksofonista, mutta se on yksittäinen suuri tekijä äänenmuodostuksen valmistelussa. Jos hengitys ei ole kunnossa, saksofonin soittaminen vaikeutuu huomattavasti. Hengityksessä on tärkeää, että se tapahtuu rauhallisesti ja että henkeä otetaan tarpeeksi kerrallaan ja tarpeeksi syvään.

7.2 Puhaltaminen

Puhaltaminen tapahtuu sisäänhengityksen jälkeen. Puhallus on toinen tärkeä tekijä, kun puhutaan äänenmuodostuksesta. Puhalluksen tulisi olla jatkuvaa ja tasalaatuista. Usein esim. vireongelmat johtuvat puhallustekniikan puutteesta.

7.3 Ansatsi

Olen omissa soitinesittelyissä kouluissa lasten kanssa huomannut, että jos selitän sanan ”ansatsi” ja miten ääni saadaan tulemaan saksofonista, niin äänenmuodostus on vaikeaa. Jos sanon, että ”puhalla vain”, lapsi saa soittimesta helpommin äänen. Melkein poikkeuksetta nuori oppija saa jo ensimmäisen onnistumisen kokemuksen silloin, kun ”vain” puhaltaa.

Oikeaksi ansatsiksi kutsutaan huulten asentoa suukappaletta vasten. Ansatsi-tapoja on monenlaisia, mutta suurimaksi osaksi ne erotellaan jazz- ja klassisen musiikin ansatsiin.

8 Oppimateriaalin kuvaus

Oppimateriaalini käsittää vuoden mittaisen harjoitteluohjelman. Jokaiselle kuukaudelle on yksi sävellaji. Sävellajin sisällä on erilaisia harjoituksia, joita soitetaan päivittäin. Harjoitteluohjelman rakenne on: lämmittely, asteikot, soinnut, oma kappale ja soolo.

8.1 Lämmittelyn merkitys ja harjoittelu

Hyvä harjoittelu alkaa lämmittelyllä. Olen integroinut sitä oman oppimateriaalini alkuun. Tarkoitus on, että samat lämmittelyharjoitukset käydään läpi joka kuukausi ja tarvittaessa vaihdetaan sävellajia. Lämmittelyn osuus harjoittelussa ei tarvitse olla kovin pitkä. 5-10 minuuttia alkuun riittää hyvin.

Lämmittelyssä soitin kirjaimellisesti lämpenee. Saksofoni on messinkinen soitin, joka lämpenee soittamisen aikana. Tämän huomaa erityisesti siirtäessä soittimen ulkoa sisätilaan. Kun soitin on kylmä, sen vire on yleensä alavireinen. Kun soitin lämpenee soiton myötä, sen vire normalisoituu. Oppimateriaalissani on neljä erilaista lämmittelyharjoitusta.

8.1.1 Pitkät äänet

Pitkien äänten soitto parantaa hengitystekniikkaa, jos se tehdään oikein. Se parantaa virettä sekä kasvattaa keuhkojen volyyymiä. Harjoitellessa olisi hyvä käyttää viritysmittaria. Seuraavassa kappaleessa eritellään syitä tähän.

8.1.2 Pitkät äänet crescendo ja diminuendo

Pitkien äänten dynamiikan vaihtelu harjoittaa vireen ylläpitämistä. Yleensä kun soittaa kovempaa vireellä on tapana nousta. Tässä harjoituksessa on erityisen tärkeää ottaa huomioon vire. Jos soittajan korva ei ole vielä niin kehittynyt, tähän harjoitukseen kannattaa ottaa mukaan viritysmittari.

8.1.3 Overtone-harjoitukset

Overtone-harjoitukset tarkoittavat ylipuhallusharjoituksia. Overtone-harjoituksessa pyritään samalla sormituksella soittamaan kyseisen äänen yläsävelsarjoja. Saksofoninsoitossa kokenut soittaja saa soitettua kaikki yläsävelsarjat. Tämän harjoituksen päämääränä on kehittää soittajan omaa soundia, altissimon sointia sekä virettä.

Virettä voi harjoitella tonematching-harjoituksen avulla. Tässä esimerkissä lähdetään Bb-äänestä, mikä on saksofonin matalin ääni. Ensimmäinen yläsävelsarjan ääni on seuraavan oktaavin Bb. Ensimmäisenä soitetaan ensimmäisen oktaavin Bb:n sormitus pitkänä äänenä. Kesken äänen soittoa vaihdetaan sormitus ala-Bb:n sormitukselle, jolloin soitetaan sama ääni, mutta ylipuhaltamalla. Näiden äänten pitäisi olla keskenään vireessä. Ensimmäinen oktaavi on hiukan matala, mutta siitä ylöspäin äänit on mahdollista saada vireeseen.

Overtone-, sekä voicematching-harjoitukset parantavat soittajan omaa soundia paljon. Overtone-ssa tarkoitus on oppia kuulemaan tietyn äänen yläsointi. Mitä tutummaksi äänimaisema ja ylääänien muodostus ja ansatsivaatimukset tulevat, sitä enemmän yläsointia tulee omaan soittoon.

8.1.4 Yhdistäminen

Viimeisessä harjoituksessa on tarkoituksena yhdistää edelliset harjoitukset koko rekisteriin alimmasta sävelestä ylimpään säveleen. Se harjoittaa koko saksofonin äänialaa ja auttaa soittajaa tutustumaan paremmin oman saksofoninsa käyttäytymiseen. Kaikilla saksofoneilla on oma luonteensa ja ne voivat käyttäytyä eri tilanteissa eri tavalla.

8.2 Oma Soolo/transkriptio/biisi

Kuukausikohtaisiin harjoitteisiin voi ottaa mukaan kappaleita. Uskon, että kappaleen/transkription mukaan ottaminen rutiiniin tuo siihen tarpeellista vaihtelua. Tarkoitus on ottaa sävellajiharjoituksen ohkeen joku hyvä soolo samassa sävellajissa ja tehdä siitä transkriptio.

Kappaleen harjoittelu transkription avulla on kehittäväää. Mitä kauemmin transkription tekemistä harjoittelee, sen helpommin se lopulta onnistuu. Ensin harjoitellaan sooloa ulkoa sen takia, että soolo jää paremmin mieleen. Kun soolon osaa soittaa ulkoa, se kirjoitetaan paperille. Haluaisin myös painottaa, että jos sooloissa on hyviä patterneja/harjoituksia, niitä kannattaa integroida asteikkojen harjoitteluun.

Transkriptio kannattaa valita tarkkaan oman osaamisen mukaan. Liian vaikeaa soolotranskriptiota voi olla turhauttavaa harjoitella. Valinta kannattaa tehdä sen mukaan, että kappaletta jaksaa harjoitella päivästä toiseen.

Transkription soittaminen voi olla myös pitkä projekti. Sen kanssa ei kannata kiirehtiä. Muutama tahti päivässä riittää.

8.3 Asteikkoharjoitusten merkitys ja harjoittelu

Asteikkoharjoituksia soitetään miltei kaikilla soittimilla. Harjoituksia löytyy paljon monelle soittimelle, myös saksofonille. Varsinkin englannin kielellä löytyy paljon materiaalia. Asteikkoharjoitukset parantavat soittimen yleishallinnan lisäksi myös ymmärrystä teoreettisesta osaamisesta. Saksofonissa on haastavaa se, että toiset asteikot ovat sormitusteknisesti haastavampia kuin toiset. Pyrin oppaassa kirjoittamaan sellaisia harjoituksia, jotka puuttuisivat haastavimpiin kohtiin aina ko. asteikossa. Jokaisessa asteikkoharjoitussivussa pitäisi olla ala-, ylä-, sekä keskirekisterin harjoituksia. Alla on esimerkki asteikkoharjoituksesta.

Kuvio 2. Keskirekisterin harjoitus

Kuvio 3. Alarekisterin harjoitus

Kuvio 4. Ylärekisterin harjoitus

Asteikkoharjoituksissa on hyvä huomioida, että itselleni sekä monelle soittajakollegalle on helpompaa lukea ylennysmerkkejä, kuin alennusmerkkejä. Se johtuu suurimalta osalta siitä, että saksofoni transponoi ylöspäin. Tarkoitan tällä sitä, että kun liikutaan kvinttiryhmässä, niin vasta Ab-duuri on ensimmäinen alennettu sävellaji. Tenorille soiva Eb on siis F-duuri, jossa on yksi alennus ja altolle se on soivaa Ab, josta tulee F.

Kvinttiryhmässä liikutaan suurimmaksi osaksi 1:n-3:n alennuksen maailmassa, kun taas ylennyksiä tulee nopeastikin 4 tai enemmän. Suurin tekijä on luultavasti se, että yleisimmin käytetyt sävellajit kevyessä musiikissa ovat soivat G, C, D ja A (Hooktheory.com), jotka ovat tenorille sekä altolle ylennysmerkkisiä sävellajeja. Yhdestä alennuksesta (F-duuri tenorilla) kuuteen ylennykseen (Fis-duuri altolla).

8.4 Intervalliharjoitusten merkitys ja harjoitukset

Asteikkoharjoitukset parantavat sorminäppäryyttä, virettä sekä teorianuntemusta. Intervallien harjoittaminen diatonisessa ympäristössä kehittää sävelkorvaa huomattavasti sekä parantaa sointuuntemusta. Kun tiedetään, mikä intervalli soitetaan, tiedetään miten sointua voi laajentaa eri tavalla tietyssä soinnussa ja miten se muuttaa soinnun väriä.

Intervalliharjoitukset omassa oppaassani ovat suurimmaksi osaksi diatonisessa järjestyksessä. Harjoituksissa intervallit muutetaan esim. käänteiseen järjestykseen, joten ne tulevat tutuksi myös muuten kuin perinteisessä järjestyksessä. Kuviossa 5. on esimerkki intervalliharjoituksesta.

Kuvio 5. Intervalliharjoitusesimerkki

8.5 Sointuharjoitukset & patternit

Sointuharjoitukset kehittävät eri osa-alueita samalla tavalla, kuin muut harjoitukset. Lisäsin sointu- ja patterniharjoitukset materiaaliin siksi, että ne antavat musiikillisesti enemmän kuin aiemmat harjoitukset. Asteikko- ja intervalliharjoittelu voi puuduttaa helposti. Sen takia on motivoivaa, kun pääsee soittamaan jotakin, missä on myös musiikillista sisältöä. Alla on esimerkki sointu- ja patterniharjoituksesta. Patterneja on hyvä harjoitella myös sen takia, että usein niistä saa hyvää improvisaatiomateriaalia.

Kuvio 6. Sointukuvioharjoitus

9 Pohdinta

Opinnäytetyöni tavoitteena oli luoda saksofoniopas, joka toimii vuoden mittaisena tehoharjoitteluna soittotekniikan parantamiseen. Opas on työn liitteenä 1. Oppaan avulla kaikenlaiset soittajat, joilla on ongelmia sorminäppäryyden tai liikkuvuuden kanssa saavat suoraviivaisen ohjelman ja ohjeet, joilla parantaa omaa osaamistaan. Tässä opinnäytetyön raporttiosassa on kerrottu saksofonioppaan suunnittelu- ja toteutusprosessin vaiheita ja opasmateriaalin valinnan perusteita.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi raakaversio oppimateriaalista, 42-sivuinen liiteosio tälle opinnäytetyölle. Työ on melko laaja ja aikaa sen tekemiseen jäi liian vähän. Sain kuitenkin aikaiseksi kokeiluversion oppimateriaalista.

Parannettavaa on paljon. Esimerkiksi oppaan graafinen ilme voisi olla selkeämpi. Yleistä osiota sävellajeista voisi parantaa tarkemmilla tiedoilla. Myös harjoitukset voisivat olla selkeämpiä. Vaikeusaste voisi olla johdonmukaisempi kuukausitasolla tai jopa vuositasolla.

Onnistuin omasta mielestäni idean kehittämässä hyvin. Tällaista materiaalia ei ole vielä markkinoilla. Liikunnan ja musiikin maailmojen yhdistäminen harjoittelurutiinin luomiseksi on myös uusi aluevaltaus itselleni. Idea oli mielessäni jo pitkään ja se lisäsi intoa saada opas paperille.

Opinnäytetyötä kirjoittaessa ongelmia tuotti etenkin lähteiden etsiminen. Koronapandemian takia kaikki kirjastot olivat kiinni, joten jouduin turvautumaan pelkästään netissä olevaan materiaaliin. Lähteinä käytin suurimmaksi osaksi aikaisempia gradukirjoitelmia, sekä nettijulkaisuja, jotka ovat luotettavista lähteistä.

Työni tulosta voin itse hyödyntää ainakin omassa opetuksessani ja omassa harjoittelurutiinissani. Tällaisenaan en haluaisi julkaista oppimateriaalia vielä mihinkään, koska siinä on vielä paljon tekemistä ja paranneltavaa ennen kuin se on läheskään julkaisuvalmis. Aihepiiri ja sen käyttäjäryhmä on myös sen verran kapea, että tarve tällaiselle työlle ei ole kovin akuutti.

Lähteet

- Anderson, Chris & Ryan, Miyakawa and David Carlton. 2011. hooktheory.com what are the most common cords part 2.
<https://www.hooktheory.com/blog/i-analyzed-the-chords-of-1300-popular-songs-for-patterns-this-is-what-i-found/> (luettu 13.4.2020)
- Battaglia, Neal. 2018. What are the twelve major scales on saxophone.
<https://saxstation.com/what-are-the-twelve-major-scales-on-saxophone.htm> (luettu 13.4.2020)
- Christian, Dan. 2020. A Bulletproof saxophone practice routine that will grow with you.
<https://saxcasts.com/blog/learning-saxophone-online/online-saxophone-lesson-practice-routine> (luettu 13.4.2020)
- Ericsson, Anders K & Krampe, Ralf & Tesch-Romer, Clemens. 1990. The Role of Deliberate Practice in the Acquisition of Expert Performance
[https://graphics8.nytimes.com/images/blogs/freakonomics/pdf/DeliberatePractice\(PsychologicalReview\).pdf](https://graphics8.nytimes.com/images/blogs/freakonomics/pdf/DeliberatePractice(PsychologicalReview).pdf) (luettu 3.5.2020)
- Estrella, Espie. 2020. Everything you need to know about major scales in music. <https://www.live-about.com/the-major-scales-2456572> (luettu 13.4.2020)
- Furstner, Michael 2000 – 2008. Jazzclass in Focus, 3. Major scales – first practice.
<http://www.jazzclass.aust.com/lessons/if03.htm> (luettu 13.4.2020)
- Huhtala, Minna 2018. Monipuolistavat opetustavat musiikinopetuksessa.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/hadle/123456789/58503/URN%3ANBN%3Afi%3Ajyu-201806133152.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (luettu 12.3.2020)
- Ingham, Richard 1998. The Cambridge Companion to the Saxophone.
https://books.google.fi/books?id=hA5dakk0vw8C&dq=saxophone&lr=&hl=fi&source=gbs_navlinks_s (luettu 23.2.2020)
- Kolanen, Jari 2005. Moodikalenteri. Metodi improvisaatiota tukevaan moodien harjoitteluun. (luettu 2.4.2020)

Leinonen, Matti 2012. Pop/jazz -saksofonin perusteet. Perustason saksofoninsoiton oppikirjan alkuosan toteutusprojekti (Luettu 02.01.2020)

Opetushallitus. E-Oppimateriaalin laatukriteerit. 2020. (Luettu 24.3.2020. <https://www.oph.fi/fi/julkaisut/e-oppimateriaalin-laatukriteerit>)

Packard, Sean 2020. Twenty Minute Saxophone practice routine. https://www.dansr.com/vandoren/resources/twenty-minute-saxophone-practice-routine-by-sean-packard_ (luettu 13.4.2020)

Sihvola, Petri 2011. Musiikin Ryhmäopetus, Kolme lähestymistapaa. Opinäytetyö <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/37171/Petri%20Sihvola.pdf?sequence=1> (luettu 02.3.2020)

Seitola, Tarvainen, Hyyti 2007. Oppiminen ja oppimisympäristöt – tutkielmaraportti, aihe 6. (luettu 27.3) https://www.hyyti.fi/materiaali/070312_tutkielma_aihe6.pdf (luettu 10.02.2020)

Watkins, Mark. Päiväämätön. Practice Techniques From Fundamentals of Jazz Improvisation: What everybody Thinks You Already Know. <https://emp.byui.edu/WatkinsM/applied/07%20Practice%20Techniques.pdf> (luettu 06.1.2020)

12/12

Sorminäppäryyden kehittäminen asteikoiden avulla

Lasse Ammann. 2020

Sisällysluettelo

Esipuhe	2
<i>Lämmittelyharjoituksia (kaikissa sävellajissa)</i>	4
<i>Soolotranskriptio/Kappale</i>	5
Tammikuu / G duuri / E Moll	6
Asteikkoharjoituksia	7
Sointuharjoituksia	8
Helmikuu / D-Duuri/B-molli	9
Asteikkoharjoituksia	10
Sointuharjoituksia	11
Maaliskuu / A-Duuri / F#-molli	12
Asteikkoharjoituksia	13
Sointuharjoituksia	14
Huhtikuu / E-duuri / C#-molli	15
Asteikkoharjoituksia	16
Sointuharjoituksia	17
Toukokuu B (H)-duuri/ G#-molli	18
Asteikkoharjoituksia	19
Sointuharjoituksia	20
Kesäkuu / F#/Gb-duuri / D#-molli	21
Asteikkoharjoitukset	22
Sointuharjoituksia	23
Heinäkuu / Db duuri / Bb molli	24
Asteikkoharjoituksia	25
Sointuharjoituksia	26
Elokuu / Ab-duuri / F-molli	27
Asteikkoharjoituksia	28
Sointuharjoituksia	29
Syyskuu / Eb-duuri / C-molli	30
Asteikkoharjoituksia	31
Sointuharjoituksia	32
Lokakuu / Bb-duuri / G-molli	33
Asteikkoharjoituksia	34
Sointuharjoituksia	35
Marraskuu / F-duuri / D-molli	36
Asteikkoharjoituksia	37
Sointuharjoituksia	38

Esipuhe

Tämän oppaan tarkoitus on edistää oppilaan soittotekniikkaa. Opas sopii kaiken tyyppisille oppijoille: ammattimuusikolle, jotka haluavat harjoitella perustekniikka kuntoon; opettajalle, joka opettaa nuorille tekniikkaa, tai itseopiskelijalle, joka etsi hyviä harjoituksia päivittäiseen soittorutiiniin.

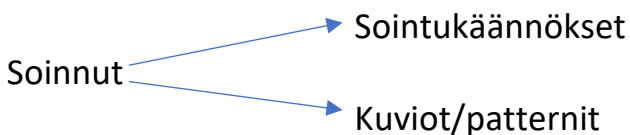
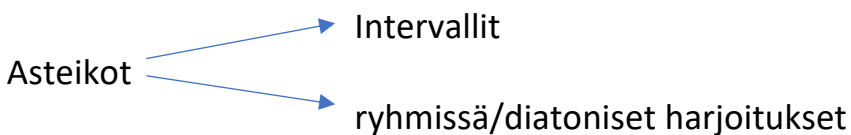
Oppaan ideana on se, että länsimaisessa musiikissa on 12 säveltä ja vuodessa on 12 kuukautta. Tällä yhtenäisyydellä saadaan aikaiseksi vuoden mittainen harjoitteluohjelma, jolla voidaan saada asteikot ja sävellajit hyvään kuntoon.

Oppaassa edetään kvinttiympyrän mukaan: joka kuukaudelle on oma asteikkonsa.

Tammikuu:	G-duuri / E-molli	Heinäkuu:	Db-duuri / Bb molli
Helmikuu:	D-duuri / H-molli	Elokuu:	Ab-duuri / F-molli
Maaliskuu:	A-duuri / F#-molli	Syyskuu:	Eb-duuri / C-molli
Huhtikuu:	E-duuri / C#-molli	Lokakuu:	Bb-duuri / G-molli
Toukokuu:	B/H-duuri/ G#-molli	Marras:	F-duuri / D-molli
Kesäkuu:	F# duuri / D#-molli	Joulu:	Kertaa kaikki

Kirjan harjoitukset jakautuvat kolmeen osaan:

Lämmittely

Harjoituksista:

Pyri joka kuukausi tekemään uusia harjoituksia ja sekoita erilaisia harjoitteluvaihtoehtoja. Esimerkiksi ota oma tai kirjassa oleva harjoitus G-duurissa ja transponoi se F#-duuriin. Tämä monipuolistaa harjoittelua.

Oppaani avulla voidaan luoda esimerkiksi erittäin tehokas lämmittelyvaihe omaan soittorutiiniin. Kirjan tarkoitus ei ole ”lukita” lukijaa/soittajaa yhteen sävellajiin per kuukausi, vaan idea on, että kirjaa voi käyttää ohjenuorana omaan harjoitteluun. Erilaisia kirjan harjoituksia voi käyttää esimerkiksi lämmittelyssä ja sen jälkeen voi harjoitella muuta. Yhden sävellajin harjoittelu tehostuu entisestään, jos soitettavat kappaleet/soolot/transkriptiot soitetaan samasta sävellajista. Harjoittelussa on hyvä huomioida riittävä monipuolisuus.

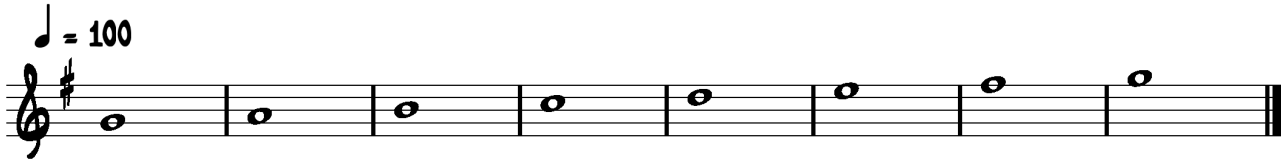
Asteikoita voi harjoitella monella eri tavalla. Kehotan keksimään variaatioita/omia harjoituksia oppaan harjoitusten lisäksi. Harjoitusten tavoitteena on kehittää erityisesti soittotekniikkaa ja sormivikkelyyttä. Tämä edellyttää päivittäistä harjoittelua. Soita harjoitukset mahdollisuuksien mukaan aina saksofonin koko rekisterissä.

Lämmittelyharjoituksia (kaikissa sävellajissa)

Harjoitus 1. Pitkät äänet

Ensimmäinen harjoitus sisältää pelkästään pitkiä ääniä. Äänet soitetaan keskirekisteristä g:stä g:hen ja takaisin alas. Tämä lämmittää soittimen. Tässä vaiheessa soitetään vielä keskirekisterissä, sillä aläänet ovat helpompia soittaa sitten, kun saksofoni on lämmin.

Harjoitus 2. Pitkät äänet – crescendo-diminuendo

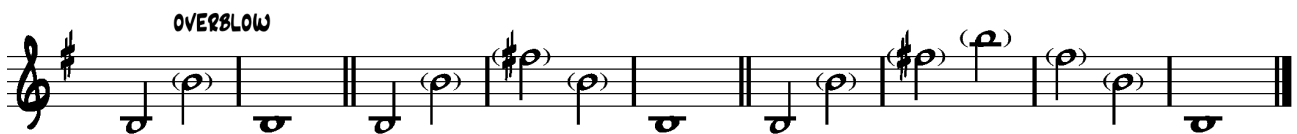
Toisena harjoituksena soitetään sama asteikko, mutta kaikille äänille soitetään crescendo ja diminuendo. Kiinnitä huomio siihen, että ääni pysyy vireessä. Tähän on hyvä ottaa viritysmittari avuksi.

Harjoitus 3. Overtone ja voicematching

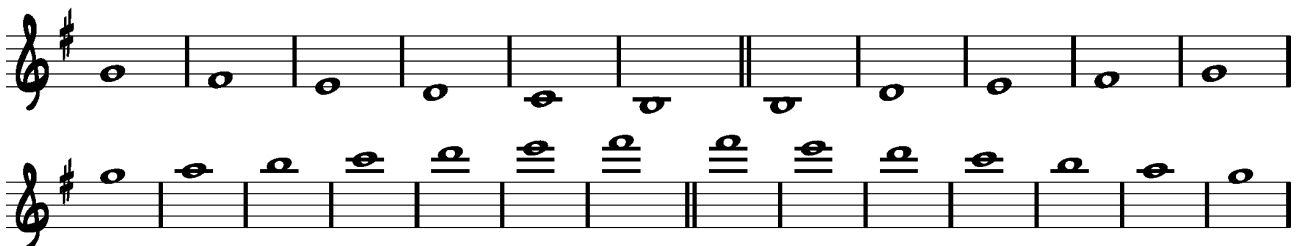
Lisäksi voidaan harjoitella overtone-harjoituksia. Samalla sormituksella soitetään yläsävelsarjan ääniä ylipuhaltamalla alin mahdollinen sormitus.

Voicematching harjoitus toimii niin, että soitetään ensimmäinen sävel yläsävelsarjasta ns. normaalilla sormituksella. Äänen soidessa vaihdetaan sormitus alimpaan mahdolliseen sormitukseen. Saman äänen pitäisi soida vieläkin. Kiinnitä huomiota siihen, että äänet ovat vireessä silloinkin, kun sormitus vaihtuu.

Harjoitus 4. Yhdistä

Viimeiseksi harjoitukseksi voidaan ottaa asteikko koko äänialalta, eli mennään asteikon mukaan alimmasta äänestä ylimpään. Tähänkin on hyvä ottaa mukaan metronomi. Koko asteikkoa voi soittaa dynamiikkaharjoituksena ja overtoneharjoituksena. (Overtone-harjoitukset soitetään yleensä noin D:hen asti, koska ne eivät soi ylempänä hyvin)

Soolotranskriptio/Kappale

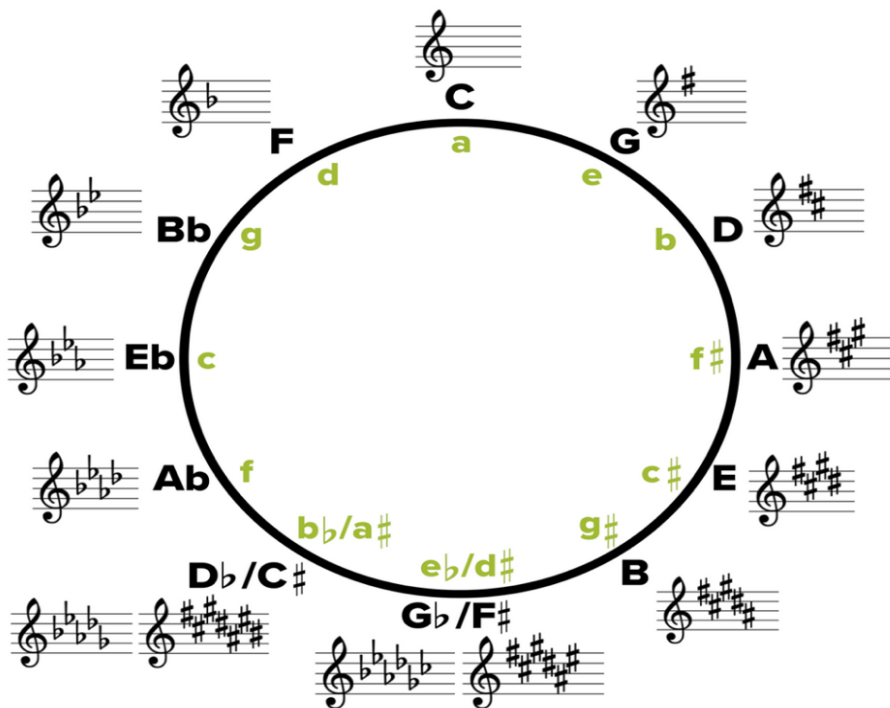
Kuukauden sävellajiin voi ottaa mukaan kappaleita. Uskon, että kappaleen/transkription mukaan ottaminen tähän rutiiniin tuo siihen mukavaa vaihtelua. Ota sävellajiharjoituksen ohkeen joku hyvä soolo kuukauden sävellajissa ja tee siitä transkriptio.

Kappaleen harjoittelu transkription avulla on kehittäväää. Mitä kauemmin harjoittelee transkription tekemistä, sen helpommin se lopulta onnistuu. Sitten kun osaat transkription ulkoa, niin kirjoita se ylös paperille. Jos kuulet jotain hyviä lickejä/sävelkuvioita, niin voit käyttää niitäkin tässä harjoittelumuodossa kirjan esimerkkien sijaan.

Valitse transkriptio tarkkaan oman osaamisesi mukaan. Liian vaikeata soolotranskriptiota voi olla turhauttavaa tehdä. Valitse kappale sen mukaan, että jaksat päivästä toiseen harjoitella sitä.

Transkriptio voi olla myös monen viikon projekti. Ei kannata kiirehtiä sen kanssa. Muutama tahti päivässä riittää.

Tee näin kaikille muille sävellajille, siten että valitset aina yhden sävellajin. Voit tässäkin edetä kvinttiympyrän mukaan.

käyttöoikeus: [CC BY-SA](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Tammikuu / G duuri / E Molli

G-duuriasteikko

G-duuri on paljon käytetty sävellaji, sillä se on monen säveltäjän suosima perussävellaji. Se on myös dominanttiaste (V7) C:lle, joten G7 sekä maj7-ympäristö olisi hyvä osata.

Soitettaessa G-duuria saksofonilla on hyvä huomioida apusormitukset. Keskirekisterin nopeuttamiseksi voidaan sävelkulussa B -> C käyttää apusormitusta "sivu-C" (ks. kuva 1). Sen sujuminen vaatii vähän aikaa, mutta on todella hyödyllinen esim. B -> C -> B liikkeessä. Siihen törmää Esim. Charlie Parkerin monessa kappaleessa.

Kuva 1. "Sivu-C"-lappä

Painetaan B-lappä pohjaan ja sen jälkeen painetaan sivu-C lappä pohjaan. Kannattaa tiettenkin itse kokeilla mikä tuntuu luontevammalta. ns. perinteinen B -> C vai "sivu-C" lappä. Yleensä se on kontekstista kiinni.

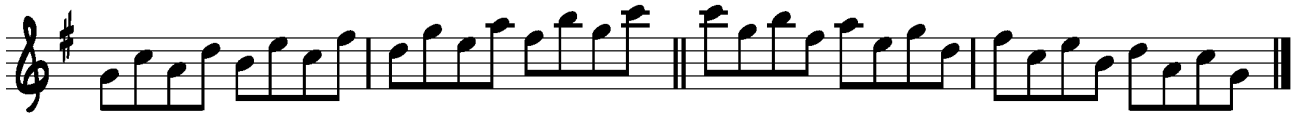
Ylärekisterissä voidaan käyttää [Apu e ja apu f#](#)

Asteikkoharjoituksia

Harjoitus 1. Ensimmäiseksi asteikkoa voi harjoitella tersseissä

Harjoitus 2. Tämän jälkeen kvarteissa

Harjoitus 3. Kvinteissä

Harjoitus 4. Harjoittelun tehokkuutta voi maksimoida intervalliharjoituksia käyttäen ja muunnellen. Seuraavaksi käytetään samoja intervaleja, mutta käännetään äänten järjestys eli soitetaan tersseissä, jonka jälkeen kvarteissa, kvinteissä jne.

Harjoitus 5. Toinen esimerkki intervallien muuntelusta tersseillä. Tässä käännetään joka toinen intervalli ympäri. Tässä tapauksessa ensimmäinen intervalli on käännetty ja toinen pysy ennallaan.

Harjoitus 6. Saman harjoituksen voi tehdä kääntämällä aina ensimmäinen intervalli.

Harjoitus 7. Seuraavaksi voi harjoitella asteikkoa 3, 4 ja 5:n äänen ryhmässä. Myös isompia ryhmiä voi harjoitella.

Harjoittele esim. 3:n sävelen ryhmissä

Sointuharjoituksia

Harjoitus 1.

Sointuharjoitukset parantavat tietämystä harmoniasta. Ne ovat hyviä intonaatioharjoituksia isojen hyppyyden takia. Sointuja voi harjoitella esim. seuraavasti:

Harjoitus 2.

Tässäkin voi kääntää sointujen järjestystä esim.

Harjoitus 3. tai

Harjoitus 4.

Aloitusääntä ja äänen järjestystä voi muuttaa oman mielen mukaan nelisoinnuilla seuraavasti:

Harjoitus 5.

Sitten käännetään ja järjestetään äänet uusiksi samalla tavalla, kun intervalleissa ja aikaisemmilla soinnuilla. esim.

Muuntelemalla soinnun sävelien järjestystä saadaan hyvän kuuloiset sointukuviot/patternit, jotka ovat mukavia harjoitella ja joita voidaan käyttää myös improvisoidessa.

Helmikuu / D-Duuri/B-molli

D-duuri -asteikko

D-duuri on yksi luontevimmista asteikoista saksofonin soitossa. D-duurissa ei ole ollenkaan ns. saksofonin mustia koskettimia eli sivuläppiä, joten se on hyvin mutkaton. Tämä on hyvin suosittu sävellaji eri säveltäjien kesken. D-duuri sekä D-molli ja D7-dominanttiasteikkoihin kannattaa perehtyä tarkasti.

Kuva 2. Apusormitukset tässä asteikossa:

Apu e

Apu f

F:stä siirtyessä f#:ään voidaan käyttää samaa sormitusta kuin F:ssä ja painaa lisäksi F# -läppä pohjaan.

Samalla tavalla kuin apu C:ssä, tässäkin tapauksessa apusormituksen käyttö on paikkakohtainen. Joskus voi olla nopeampaa/järkevämpää käyttää perinteisiä läppiä. Esim. Michael Brecker käyttää näitä apusormituksia usein.

Asteikkoharjoituksia

Harjoitus 1.

D-duuri

Harjoitus 2.

Trumpetistien suosima Clarke 2:nen

Harjoitus 3.

Asteikko neljän ryhmissä alhaalta ylös. Seuraavassa asteessa ylhäältä alas.

Harjoitus 4.

Asteikko 3:n ryhmässä ylös ja alas

Harjoitus 5.

Asteikkopyörittelyä

Sointuharjoituksia

Harjoitus 1.

Soinnut vaihtavat paikkoja

1 MAJ 3M 2M 4MAJ 3MIN 5 DOM 4MAJ 6MIN 5 DOM 7DIM 6MIN 1MAJ

Harjoitus 2.

Laajennettuja sointuja tässä tapauksessa ovat lisäsävel 9:t

DMAJ9 EM9 F#M9 GMAJ9 AMAJ9 BM7 C#9(b5b9) DMAJ9

Harjoitus 3.

Soinnunäänet järjestyksessä 5,1,3,7

Harjoitus 4.

Soinnunäänet järjestyksessä 3,1,5,7

Maaliskuu / A-Duuri / F#-molli

Harjoittele duuriasteikkoa myös muiden sävellajien harjoituksia käyttäen.

A-Duuri on luonteva asteikko soittaa. Alarekisteri on saksofonissa ylipäätään vaativa. Pohjaläpät B ja C#, kuten kaikki muutkin alarekisterin läpät ovat epämukavassa paikassa. Sen lisäksi kaikkia alarekisterin läppiä C# -> Bb käytetään pikkusormella (C:tä lukuun ottamatta).

Nämä tekijät yhdessä tekevät saksofonin alarekisteristä hieman haastavan. Yleisesti alarekisterin sujuvuutta voi harjoitella esimerkiksi erilaisilla trilliharjoituksilla.

Trilliharjoituksia voidaan soveltaa myös muihin sävellajeihin ja intervaleihin. Epäkäytännöllinen on esimerkiksi B:n ja C#:n välinen vaihto, sekä Bb:n ja Db:n välinen vaihto.

Alarekisterin soitossa kannattaa myös huomioida soittimen kunto. Jos aläänet vuotavat vähänkin, trilliharjoitukset hankaloituvat huomattavasti.

A-duuri arpeggiossa voi jättää C#-lähän pohjaan, jolloin sama läppä toimii myös G#-äänenä. Samoin tässäkin asteikossa voi käyttää [yläpusormituksia e ja f#](#).

Toistan, että apusormitusten käyttö on aina tapauskohtainen ja se ei aina ole paras vaihtoehto soiton sujuvuuden kannalta.

Asteikkoharjoituksia

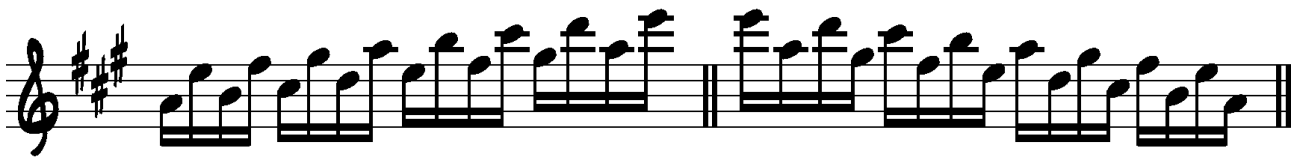
Harjoitus 1

Terssit käännettynä

Harjoitus 2.

Kvintit

Harjoitus 3.

Septimit (tarkkana vireen kanssa)

(ALTISSIMO G)

Sointuharjoituksia

Harjoitus 1. Sointukäännökset

Harjoitus 2. Ylhäältä alas

Harjoitus 3. Nelisointujen käännökset

Harjoitus 4. soinnunäänet järjestyksessä 3,1,5,3(8vb)

Harjoitus 5. soinnunäänet järjestyksessä 1,3,5(8vb),7

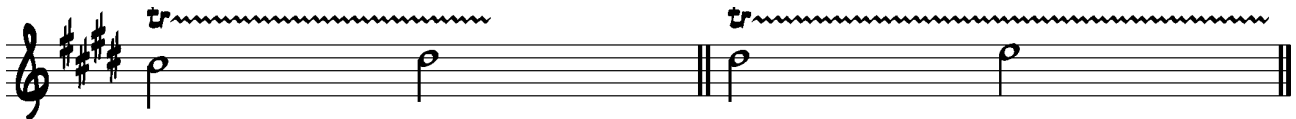

Harjoitus 6. soinnunäänet järjestyksessä 1,3,1,5

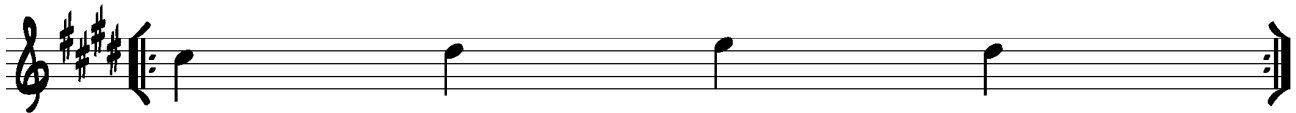
Huhtikuu / E-duuri / C#-molli

E-Duurissa haastavaa voi olla C# -> D# -> E. Sitä voidaan harjoitella pelkästään trilliharjoituksilla. Haastavaa tämän asteikon kanssa on läppien samanaikainen painaminen ja nostaminen. Kiinnitä huomiota, että tarvittavat sormet nousevat ja laskevat samaan aikaan, jotta ei synny ylimääräisiä väliääniä.

Hyvä keino harjoitella samanlainen paikka on soittaa pelkästään ko. äänet peräkkäin metronomin avulla.

Laita tempoksi 60. Melkein kaikissa uusimmissa metronomeissa (kännykkäsovelluksissa) on harjoittelutila (practicemode), jossa voi asettaa tempon niin, että se nousee aina tietyn tahtimäärän jälkeen. Tässä tapauksessa aloitetaan tempossa 60 ja nostetaan tempoa vaikka 6:n tahdin välein 120:een asti. Tässä harjoituksessa on tärkeää aloittaa tarpeeksi hitaasti, jotta lopputuloksesta tulee laadukas.

Apusormitukset tässä asteikossa ovat apu e ja f# toisessa rekisterissä. Samat kuin aiemmissakin [harjoituksissa](#).

C# ja g# toimivat samalla tavalla kuten A-duurissa.

Asteikkoharjoituksia

Harjoitus 1. Seksteissä

Harjoitus 2. Septimeissä

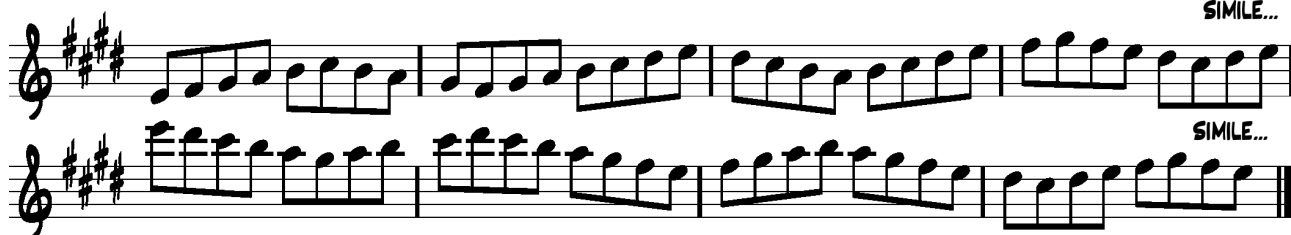

Harjoitus 3. Septimit käännettynä

Seksteistä ylöspäin intervallit saattavat olla haastavia soittaa isojen sävelaskelhyppyyjen takia. Muista harjoitella nämä rauhasa, jotta vire pysyy hyvänä. Yritä myös soittaa isommat intervallit legatossa ja ilman "niekkua", jotta äänestä saadaan kerralla puhdas. Niekkukin voi olla kohdallaan tietyissä paikoissa, mutta tässä harjoituksessa ei keskitytä siihen.

Harjoitus 4. Asteikkoa 5:n ryhmässä ylös ja alas

Harjoitus 5. 4:n ryhmässä ylhäältä alas

Sointuharjoituksia

Harjoitus 1. Soinnun äänet järjestyksessä 1,3,5,7

Harjoitus 2. Järjestyksessä 7,1,5,3

Harjoitus 3. Sointuasteet vuorotellen ylhäältä alas ja päinvastoin

Harjoitus 4. Soinnunäänet järjestyksessä: 1,2,5,7

Toukokuu B (H)-duuri/ G#-moll

B-Duuri ei ole yleinen sävellaji modernissa musiikissa (ainakin saksofoni musiikissa). Sen takia sen käyttö on varsin vähäistä.

B-duurissa kannattaa kiinnittää huomiota ylennettyyn a:han/Bb:hen. Kaikki muut apusormitukset löydät jo aikaisemmin kirjasta. Ylennetylle a:lle/Bb:lle on monta eri sormitusta. Näiden käyttö on täysin riippuvaista siitä, missä sävelkulussa/soinnussa liikutaan. Yritän integroida ne harjoituksiin, mutta lopullinen päätös on soittajasta kiinni. Normaalilla Bb:llä pärjää miltei joka paikassa, joten apusormitukset tulevat käyttöön todella harvoin.

Kuva 3.

ns. "Normaali Bb"

Bb F läpällä (painetaan sekä B, että F läppä)

"ylä Bb" (painetaan B sekä apu Bb)

Asteikkoharjoituksia

Harjoitus 1. Sekstit

Harjoitus 2. Kvartit käännettynä 2 kvarttia ylhäältä alas ja 2 alhaalta ylös

Harjoitus 3. Terssit 2 ylhäältä alas ja 2 alhaalta ylös

Harjoitus 4. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 5. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 6. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 7. Asteikkopyörittelyä

Sointuharjoituksia

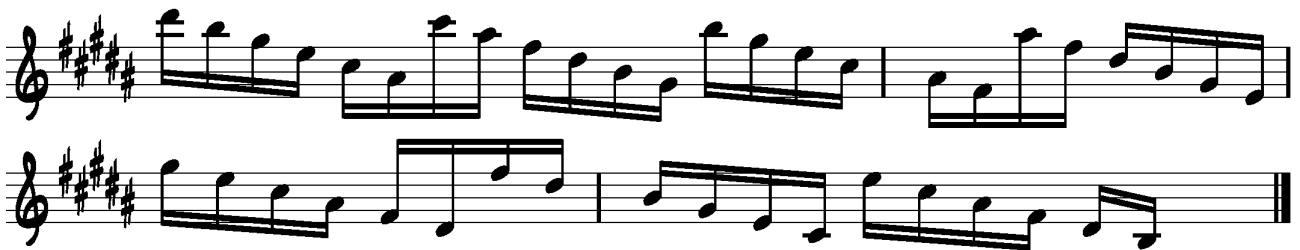
Harjoitus 1. Kolmisointuja sekoitettuna ylhäältä alas ja toisinpäin

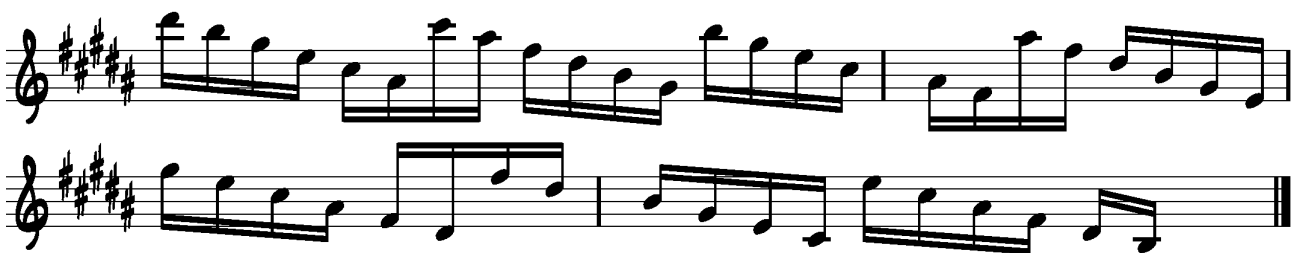
Harjoitus 2. Laajat soinnut ja niiden variaatioita

Harjoitus 3.

Harjoitus 4.

Kesäkuu / F#/Gb-duuri / D#-molli

F#-duurissa on samat sävelet, kun Gb-duurissa. Vaikka ne ovat sävyiltään erilaisia, niin en erottele tässä kirjassa niitä harjoitusten osalta sen tarkemmin.

F#-duuri on monista ylennyksistä huolimatta melko käytetty sävellaji transponointi mielessä. Siinä vaiheessa, kun altolla (Eb vireinen) soitetaan F#-duuri, niin soivat soittimet soittavat A-duuria. Jos tenorilla (Bb vireinen) soitetaan F#-duuria, niin soivat soittimet soittavat sen sijaan E-duuria. Nämä ovat rytmiryhmissä (eli C soittajien kesken) melko suosittuja sävellajeja.

F#-duurissa otetaan mukaan vielä ylennetty E. Kun soitetaan F#-duuria saksofonilla, niin ajatusta helpottaa enemmän se, mitä ei ylennetä. Ainoa ääni, joka jää ylenemättä on B. Tämä on suhteellisen epämukava sävellaji, sillä siinä on melkein kaikki sivuläpät käytössä.

Kun harjoituksissa tulee eteen esim. joku kappale in F# ja siinä on diatoniset sävelkulut, niin F#-duurin voi soittaa siten, että ala c# on painettuna koko ajan. Tämä vähentää liikettä.

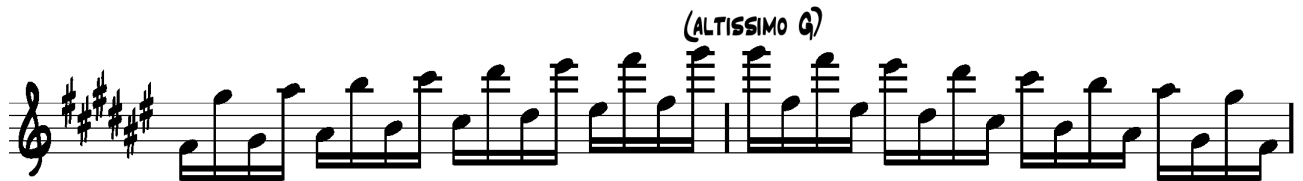
Toinen apusormitus on F#. Sitä voi käyttää myös muissa asteikoissa. Apu F# on hyvä trillien käytössä. Itse käytän sitä asteikoissa suhteellisen vähän, mutta se on varmasti nopea keino soittaa ko. sävellajissa.

Asteikkoharjoitukset

Intervallit voidaan myös laajentaa oktaavin yli.

Harjoitus 1. Noonien harjoittelu

Harjoitus 2. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 3. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 4. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 5. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 2. Asteikkopyörittelyä

Sointuharjoituksia

Harjoitus 1. Ensimmäisessä harjoituksessa voidaan kokeilla ala C# paikalleen jättämistä sointu käännöksissä:

Harjoitus 2. Soinnunäänillä harjoittelu

Harjoitus 3. Soinnunäänillä harjoittelu

Harjoitus 4. Soinnunäänillä harjoittelu

Heinäkuu / Db duuri / Bb molli

Kun aletaan mennä kvinttiympyrää toiseen suuntaan, on hyvää huomioida, että monille saksofonisteille on helpompaa lukea ylennyksiä, kuin alennuksia. Se johtuu suurimalta osalta siitä, että saksofoni transponoi ylöspäin. Tarkoitin siis, että kun liikutaan kvinttiympyrässä, niin vasta Ab-duuri on ensimmäinen alennettu sävellaji. Tenorille soiva Eb on siis F-duuri, jossa tulee yksi alennus ja altolle se on soivaa Ab, josta tulee F.

Suurimmaksi osaksi liikutaan siis 1-3 alennuksen maailmassa, kun taas ylennyksiä tulee nopeastikin 4. Suurin tekijä on luultavasti se, että yleisimmin käytetyt sävellajit modernissa musiikissa ovat soivat G, C, D ja A, jotka ovat tenorille sekä altolle ylennyksillä olevia sävellajeja. Yhdestä alennuksesta (F-duuri tenorilla - kuuteen ylennykseen F#-duuri altolla).

Db-duurissa voidaan käyttää apusormituksia esim. [ylä apu Bb](#):hen, jolloin Bb->C->Db helpottuu.

Sen lisäksi Bb->C voi käyttää ylä apu Bb- sekä sivu-C.

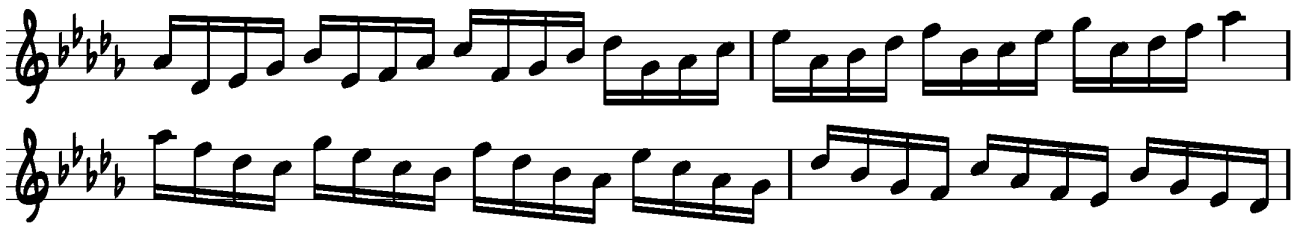

Asteikkoharjoituksia

Harjoitus 1. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 2. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 3. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 4. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 5. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 6. Asteikkopyörittelyä

Sointuharjoituksia

Harjoitus 1.

Harjoitus 2.

Harjoitus 3.

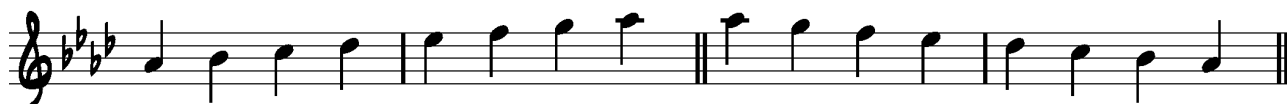
Harjoitus 4. Soinnunääniä järjestyksessä 5,9,1,5

Harjoitus 5. Laajennetut soinnut (9)

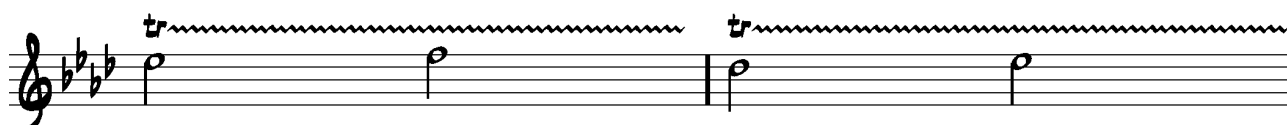
Elokuu / Ab-duuri / F-molli

Ab-duurikin on saksofonilla vähän tahmea sävellaji verrattuna esim. D-duuriin, mutta muutamalla apusormituksella sekin saadaan mukavammaksi.

Ab-duurissa voi käyttää, kuten myös Db duurissa, ylä apu Bb:tä, jos niin haluaa. "Normaali" Bb on todella hyvä kaikissa tapauksissa, mutta apusormitusten käyttöä kannattaa tilanteen mukaan aina harkita.

Eb ja F sekä Db ja Eb vaihto kannattaa harjoitella huolella. Jos sitä ei harjoittele huolellisesti, seurauksena voi nopeissa paikoissa tulla ylimääräisiä ääniä. Kannattaa kiinnittää huomiota siihen, että kaikki sormet nousevat samaan aikaan ja laskevat myös samaan aikaan tiiviinä pakettina.

Näitä kannattaa harjoitella trilleinä. Itse asiassa kaikki hankalammat sävelvaihdokset kannattaa jossain vaiheessa harjoitella tällä tavalla kuntoon. Se helpottaa tulevaa soittamista.

Asteikkoharjoituksia

Harjoitus 1. Desimi intervallin harjoitus (muista vire)

Harjoitus 2. Duodesimi intervallin harjoitus

Harjoitus 2.

Harjoitus 3.

Harjoitus 4.

Harjoitus 5.

Harjoitus 6.

Harjoitus 7.

Sointuharjoituksia

Harjoitus 1.

Harjoitus 1 consists of two staves of music in G minor (one flat). The first staff contains four measures of eighth-note patterns: G4-A4-B4-C5, A4-B4-C5-D5, G4-A4-B4-C5, and A4-B4-C5-D5. The second staff contains four measures: G4-A4-B4-C5, A4-B4-C5-D5, G4-A4-B4-C5, and A4-B4-C5-D5.

Harjoitus 2.

Harjoitus 2 consists of two staves of music in G minor. The first staff contains four measures: G4-A4-B4-C5, A4-B4-C5-D5, G4-A4-B4-C5, and A4-B4-C5-D5. The second staff contains four measures: G4-A4-B4-C5, A4-B4-C5-D5, G4-A4-B4-C5, and A4-B4-C5-D5.

Harjoitus 3.

Harjoitus 3 consists of two staves of music in G minor. The first staff contains four measures: G4-A4-B4-C5, A4-B4-C5-D5, G4-A4-B4-C5, and A4-B4-C5-D5. The second staff contains four measures: G4-A4-B4-C5, A4-B4-C5-D5, G4-A4-B4-C5, and A4-B4-C5-D5.

Harjoitus 4.

Harjoitus 4 consists of two staves of music in G minor. The first staff contains four measures: G4-A4-B4-C5, A4-B4-C5-D5, G4-A4-B4-C5, and A4-B4-C5-D5. The second staff contains four measures: G4-A4-B4-C5, A4-B4-C5-D5, G4-A4-B4-C5, and A4-B4-C5-D5.

Harjoitus 5.

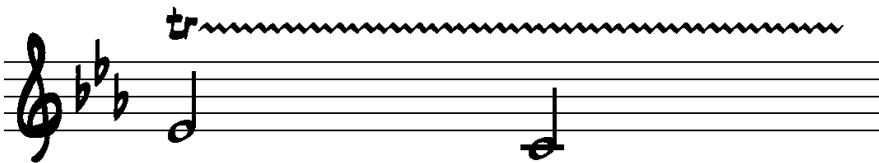
Harjoitus 5 consists of two staves of music in G minor. The first staff contains four measures: G4-A4-B4-C5, A4-B4-C5-D5, G4-A4-B4-C5, and A4-B4-C5-D5. The second staff contains four measures: G4-A4-B4-C5, A4-B4-C5-D5, G4-A4-B4-C5, and A4-B4-C5-D5.

Syyskuu / Eb-duuri / C-molli

Eb-duuri on melko harvoin käytetty sävellaji. Jazzmusiikissa mieleen tulee vain John Coltranen Equinox. Saksofonissa C ja Eb peräkkäisinä sävelinä esim. Cm-soinnussa ovat ala rekisterissä varsin hankalia tapauksia, sillä niissä sormien järjestys ei vaihdu. C ja Eb soitetaan kaiken lisäksi samalla sormella.

Klarinetissa tämä ongelma on selvitetty vaihtoehtoisilla sormituksilla jokaiselle asteikoille. Niissä mennään oikealta tai vasemmalta puolelta, mutta saksofonissa ei sellaista mahdollisuutta ole. Tässäkin tapauksessa siirtymää kannattaa harjoitella trilleillä.

Keskirekisterissä kannattaa harkita sivu C:n käyttöä eli [yläapu bb ja sivu c](#).

Ylärekisterissä kannattaa soittaa korkeimmat äänet lusikoilla. Eb -> F, näitäkin kannattaa harjoitella trilliharjoituksina, jotta ne saa puhtaaksi, eikä ylimääräisiä ääniä syty painellessa.

Asteikkoharjoituksia

Harjoitus 1. Tredesimiharjoitus

Harjoitus 2. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 3. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 4. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 5. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 6. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 7. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 8. Asteikkopyörittelyä

Sointuharjoituksia

Harjoitus 1. 6 sointuja

Two staves of musical notation in G minor (one flat) and 4/4 time. The first staff contains six eighth-note chords: Gm, Cm, Fm, Bbm, Eb, and Ab. The second staff contains six eighth-note chords: Dm, Gm, Cm, Fm, Bbm, and Eb.

Harjoitus 2. 7 sointuja

Two staves of musical notation in G minor (one flat) and 4/4 time. The first staff contains seven eighth-note chords: Gm, Cm, Fm, Bbm, Eb, Ab, and Db. The second staff contains seven eighth-note chords: Dm, Gm, Cm, Fm, Bbm, Eb, and Ab.

Harjoitus 3. Soinnunääniä järjestyksessä 1,7,9,3,5

Three staves of musical notation in G minor (one flat) and 4/4 time. The first staff contains five eighth-note chords: Gm, Cm, Fm, Bbm, and Eb. The second staff contains five eighth-note chords: Dm, Gm, Cm, Fm, and Bbm. The third staff contains five eighth-note chords: Ab, Db, Gm, Cm, and Fm.

Harjoitus 4. Soinnunääniä diatoonisessa järjestyksessä

Two staves of musical notation in G minor (one flat) and 4/4 time. The first staff contains five eighth-note chords: Gm, Cm, Fm, Bbm, and Eb. The second staff contains five eighth-note chords: Dm, Gm, Cm, Fm, and Bbm. A triplet of eighth notes is indicated above the first three notes of the second staff.

Lokakuu / Bb-duuri / G-molli

Bb-duuri on saksofonin laajin asteikko, jos lähdetään perusäänestä Bb. Saksofoni soittimena mahdollistaa sen, että ylöspäin pääsee aika helposti myös ”tavallisen” rekisterin jälkeen. Altissimo onkin hyvin paljon käytetty tekniikka tehostaen sooloja yms.

Alarekisterissä on vähän erilainen tilanne. Bb:stä ei pääse enää niin helposti alaspäin, kun altissimolla ylöspäin. Toki on tiettyjä tapoja, joita voi käyttää, että saksofonilla pääsee ala A:han, mutta siihen liittyy jo jonkin verran soittimen ja oman vartalon raajojen venymistä tai kaverin apua. (Työnnetään esimerkiksi polvi kellon päälle.)

Bb-duurissa apusormituksia on Bb:lle yhtä paljon kuin muissakin. Itse suosin normaalia Bb sormitusta, koska niin olen sen opetellut sujuvaksi. Tässäkin erittäin tehokas sormitus järjestys on perinteisen lisäksi a-> ylä-apu Bb-> sivu-c.

Toisessa rekisterissä lusikkaäänissä kannattaa käyttää ko. lusikkaääniä. Ne ovat suhteellisen sujuvia tässä sävellajissa. Toki Eb -> F voidaan soittaa myös Eb apu [apu F](#), jolloin pääsy altissimo G:hen helpottuu. Tämäkin riippuu tietenkin siitä, minkä sormituksen aikoo käyttää altissimo G:lle

Asteikkoharjoituksia

Harjoitus 1. Asteikkoa 5:n ryhmässä

Harjoitus 1. Asteikkoa 5:n ryhmässä

Harjoitus 2. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 2. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 3. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 3. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 4. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 4. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 5. Asteikkopyörittelyä

Harjoitus 5. Asteikkopyörittelyä

Sointuharjoituksia

Harjoitus 1. Sointukäännöksiä Bbmaj7

Harjoitus 2. Sointukäännöksiä Bb6

Harjoitus 3. ensimmäinen ja toinen sointuaste (Bbmaj ja Cm7), vuorotellen sointukäännöksiä

jne.

Harjoitus 4. ensimmäinen ja toinen sointuaste, komisoitukäännöksiä

Harjoitus 5.

Harjoitus 6. Soinnunääniä järjestyksessä 5,1,9,3

Marraskuu / F-duuri / D-molli

F-duuri on todella käytetty sävellaji. samoin d-molli. D-molli on kaiken lisäksi vielä todella mukava sävellaji soittaa. Se on hyvin intuitiivinen, koska siinäkin (kuten D-duurissa) ei ole sivuläppiä. F-duurissakin kannattaa kontekstin mukaan valita, mikä tuntuu luontevimmalta Bb:n kohdalla.

Ylärekisterissä kannattaa käyttää D -> E -> F kaikkia apusormituksia. Ne ovat sujuvin tapa navigoida ylärekisterissä.

Jos siis tavallisen tavan sijaan (normaalit sormitukset) käytät apusormituksia, niin F-duurikin on aika luonteva. Tämä vaatii vähän tottumista, mutta nopeuttaa loppupelissä asteikkoa.

F -> G -> A -> yläapuBb -> sivu C -> D -> E -> F

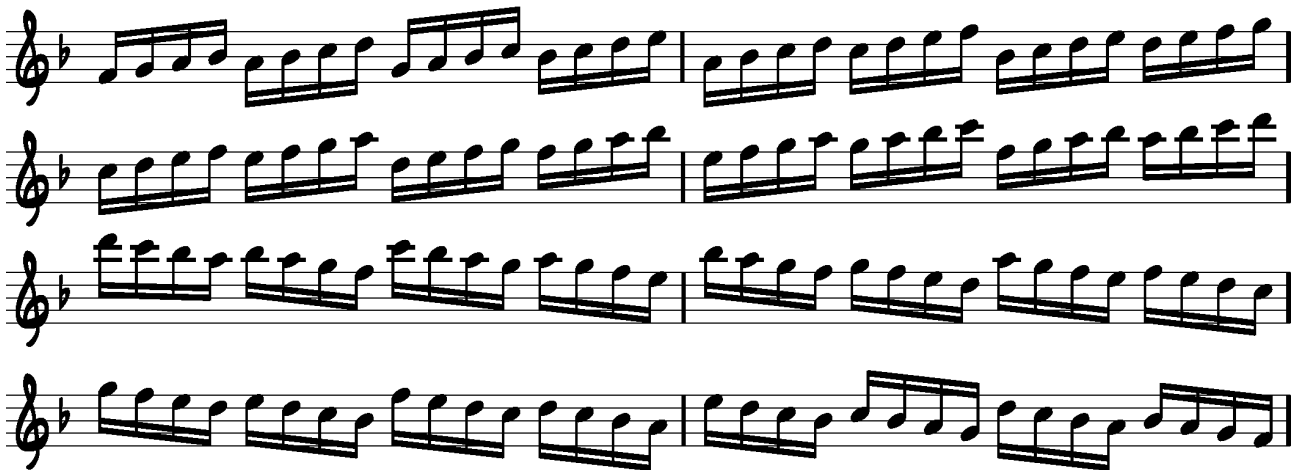
Tämä on tietenkin harkinta ja paikkakohtainen, niin kun kaikissa aiemmissakin suosituksissa.

Asteikkoharjoituksia

Harjoitus 1. Koko rekisteri

Harjoitus 2. neljän ryhmässä ylös ja alas

Harjoitus 3.

Harjoitus 4.

Harjoitus 5.

Sointuharjoituksia

Harjoitus 1. Soinnunääniä järjestyksessä 1,9,7,5

Two staves of musical notation in treble clef, showing a sequence of chords in the order 1, 9, 7, 5. The first staff contains the first four measures, and the second staff contains the next four measures.

Harjoitus 1. Soinnunääniä järjestyksessä 3,5,7,1

Two staves of musical notation in treble clef, showing a sequence of chords in the order 3, 5, 7, 1. The first staff contains the first four measures, and the second staff contains the next four measures.

Harjoitus 1. Soinnunääniä järjestyksessä 9,11,5,1

Two staves of musical notation in treble clef, showing a sequence of chords in the order 9, 11, 5, 1. The first staff contains the first four measures, and the second staff contains the next four measures.

Harjoitus 1. Soinnunääniä järjestyksessä 9,6,5,1

Two staves of musical notation in treble clef, showing a sequence of chords in the order 9, 6, 5, 1. The first staff contains the first four measures, and the second staff contains the next four measures, ending with a double bar line.